רציקות שנהו

תרבות שוליים X מטאל X מחשבה

הוצאה ס

עינבר קסבי

רְשִׁימוֹת־תֹהוּ
מגזין | תרבות שוליים - מטאל - מחשבה | עברית
אנחנו תרים אחר ההרמוניה של הדיסהרמוניה.
בואו, הצטרפו למסע

"הוצאה 0" – דפוס ראשון
אפריל 2018 (אייר ה'תשע"ח)

עותק מס' 33 מתוך 250

צוות רְשִׁימוֹת־תֹהוּ:
יוסף בן עוז | מקים ומנהל
נועה קושניר-ארצי | עורכת, כותבת
נופר ברטשניידר-שטרצר | עורכת, כותבת
עינבר קסבי | אמנית גרפית

ירון שפונד | PODCAST, כותב
חיים דרישנר | כותב
אלון בלאו | כותב
יובל לוי | כותב

גבריאלה לצ'קו | PODCAST
גל דסה | יצירה אישית

כותבים אורחים (דפוס):
אלון אשתר - זוכה תחרות TAT-מודע

רְשִׁימוֹת־תֹהוּ:
אתר המגזין: WWW.RESHIMOTOHU.COM
פייסבוק: WWW.FACEBOOK.COM/RESHIMOTOHU
עינבר קסבי - אמנית גרפית: WWW.INBARKASSAVI.COM
אמנות ויזואלית:
אסי משולם (צילמה: הילית כדורי)
עינבר קסבי

יצירת קשר:
רְשִׁימוֹת־תֹהוּ: RESHIMOTOHU@GMAIL.COM
עינבר קסבי: INBAR.KASSAVI@GMAIL.COM

דבר המערכת

| **מאת: יוסף בן עוז**

במובנים רבים, המהלך התרבותי האנושי כולו, אינו אלא השתקפות של מערכת-היחסים רבת התהפוכות שנרקמה בין האלוהי לאנושי במשך ההיסטוריה.

כי גם אם דוחים מכל וכל את הרעיון הדתי ואפילו את הרעיון האלוהי, עדיין נותרת על כנה ההבנה שלאנושות יש היסטוריה רבת שנים של עיסוק בנשגב; באותו העניין אשר מעבר לבשר, לעצמות, לחלונות של זכוכית או לקירות של בטון.

מן העת העתיקה ועד ימינו, רקדו האדם והאלוה ריקוד של טיטאנים. אהבה ושנאה מכות בתוף ומנגנות במיתרים, אור וחושך משמשים בעירבוביה. בתחילה, היה הקשר עז ורגשני: כל בגידה אנושית נענתה בחרי-אף, כל מחווה אנושית בהתגלות; מן המאה ה-5 לפנה"ס בערך השתנו פני הדברים: הנוכחות האלוהית עזבה. חרבו המקדשים. התחיל העידן ה'דתי', אותה תנועה אנושית עצמאית שניסתה לעצב תחליף 'שכלתני' לעולם חווייתי שנעלם והלך לו. אלפיים שנים יחלפו עוד, ובסביבות המאה ה-15 כבר תתחיל אירופה לנטוש את האלוה לגמרי. לא בבת אחת, אבל בתהליך מתעצם. אחריה יפנו גם האחרים. בעידן המודרני נתלתה התקווה באדם וברוחו, אולי יחליפו הם את העושר הרוחני שהיה נחלת הקדמונים, אך תקווה זו התבדתה. רוח האדם הזו הביאה בכנפיה מלחמות ודם לבלי סוף. המאה ה-20 הייתה מן הרצחניות והברבריות שידעה האנושות אי פעם, ואיש אינו יודע עוד להסביר כיצד זה הלך ומילא הצמא האנושי היסודי הזה אל הנשגב את תהומות הקיום שלנו בחושך, דם ורצח, בצילה של החומרנות הנוצצת שאמורה הייתה להיות מנת חלקנו ושהבטיחה גן עדן אגואיסטי ונטול דאגות?

עזיבת ה'אלוהים', יהא הנשגב ההוא מי שיהא, הותירה חלל בלבבות. הנפש אינה מוצאת מנוחתה. אין זו אמירה דתית כלל ועיקר, זוהי אמירה נפשית-קיומית. ניטשה חזה זאת בעיני רוחו כשצפה כיצד קריסת האלוהים בעולם תוליד את הברירה בין הנורא לנורא יותר: או ניהיליזם או טוטאליטריזם. איזו גלולה תרצה לקחת?

אבל לא כולם שותקים נוכח חורבות-הנשגב העומדות בשיממונן, נוכח העדרה של הרוח.

HERE IS THE LANDSCAPE
HERE IS THE SUN
HERE IN THE BALANCE OF THE EARTH
WHERE IS THE GOD?
HAS HE FALLEN AND ABANDONED US?
-
AGALLOCH, IN THE SHADOW OF OUR PALE COMPANION (2002)

WHO SHALL WE PRAISE NOW
WHEN ALL OUR GODS ARE GONE?
LIVING IS NOT JUST TO LIVE
IN A CONCRETE OR CARDBOARD BOX
THINK IN A CARBONIZED WORLD
WHERE ALL HAS BEEN DONE BEFORE
THE THOUGHT OF A PERFECT WORLD
ON THE PILE OF BROKEN DREAMS
-
THE GATHERING, SECOND SUNRISE (1992)

העולם המודרני בו אנו חיים הוא אותה הפשרה הסרוחה, חסרת המשמעות והאפורה שאנו עושים עם מציאות שהלב שלה נלקח ממנה. התרגלנו לשפיפות הקומה ורובנו אינו שם עוד לב לבינוניות; להעדר האתגר; להתפוררות הנעלה ולטמטומו של העדר.

במובנים רבים, המטאל הוא האגרוף בפרצופה של הפשרה הסרוחה: סירובה של הרוח, זו הרוח של פעם, להסכים לכל זה. זקוף גו, מסרב להתנרמל ויורק בפניה של המפלצת המשעממת – המטאל הוא משב רוח רענן בבוקר אפור.

וזו היא הרוח שלנו. איתה באנו אל המגזין הזה.

את גן העדן המזויף באנו לשרוף.

תיקעו בקרנות המלחמה, אלף השנים הבאות הן שלנו. ■

SOULS OF BLASPHEMY

HEAR A HAUNTING CHANT –

WE ARE A BLAZE IN THE NORTHERN SKY

THE NEXT THOUSAND YEARS ARE OURS

–

DARKTHRONE,

A BLAZE IN THE NORTHERN SKY (1992)

עינבר קסבי

עוד שבות מחשבותיי
אל המחוזות ההם...

EMPEROR ANTHEMS TO THE WELKIN AT DUSK
1997, CANDLELIGHT RECORDS

רשמים מתוך האזנה ל-ANTHEMS TO THE WELKIN AT DUSK של EMPEROR

| מאת נועה ארצי

המסע הארוך החל בשיבה. אל מול עיני השב דרך שערי המוות, חיזיון הבלהות נראה נהיר כעת. המעגל נסגר, אך רק בכדי לפקוח את עיניו – לנוכח עיוורונו. מצויד אך בעוז רוחו ובנוכחותה של רוח הליל, אשר עמה נפתחת הדרך, הוא שב ויוצא אל מרחבי האינסוף הנפרשים כעת כחידה. הוא יחלוף על פני הנודע ועל פני זה אשר לנצח יוותר נחבא מבינתו ומעיניו.

הקץ נחתם באין תשובה: בין תהיות היחיד העולות מקיעקוע יסודותיו התפיסתיים לבין כמיהתו הבלתי פוסקת לַאֲשֶׁר שֶׁלְּלוּ תעתועי עיוורונו מבינתו. חסר אונים הוא ניצב: מתנשף ויירא, כגרגר אבק אל מול כוחות איתנים ונצחיים.

אתה נוכח אל מול היופי הטהור. כזוהר הליל על כיפות ההרים בטרם זריחת הירח.

קטונתי מלסווג את התחושה הנובעת מההאזנה לאלבום, שכן רבים הם העולמות הכמוסים ביצירה מורכבת זו. החל מכמיהות פאוסטיאניות נוכח השתוממות בפני יפי שמי-הליל וכלה במבוכי תהיה מפותלים. אינספור שכבות יוצרות מצע מוזיקלי מורכב – המתפרק וחושף פרטים חבויים בכל האזנה חוזרת: כמפתחות אל מבוך צלילים נוסף. תמיד כשאני מוצאת עצמי נחשפת לעוד ועוד פרטים חדשים, אינני יכולה שלא לתהות: כמה כאלו נותרו עוד באלבום הזה, חבויים בין שכבות הצליל ומילות השירים?

האלבום מתפרץ בפתאומיות אל תוך הלילה הבהיר והשקט של ALSVARTR אל ריף הפתיחה של YE ENTRANCEMPERIUM, פרי עטו של EURONYMOUS. ריף הדוהר הלאה כגדוד פרשים בסופת ברקים. מלודיית קלידים שמימית חולפת כרוח קרה בין ריפים המשתנים במהירות מסחררת ותופים מרסקים. כאילו איתני הטבע, על יופיים ואכזריותם, זומנו בעצמם אל תוך ההקלטה. במוזיקה ניכרים ניצנים ראשוניים של הבלאק המודרני, כאשר כבר ניתן להבחין בהשפעות (בגדר נגיעה בלבד) של דת'-מטאל בגיטרות בינות לתיפוף הבלאק האופייני, כעת כבר סגנון העומד בפני עצמו.

אחת הנקודות הבולטות לטובה לאורך כל האלבום היא הסנכרון המושלם בין המוזיקה למילים הנותן להן חיים נוספים ומעביר אל המאזין את כאב הכמיהה שבהן באופן מוחשי וחודר. כפי שכבר ציינתי, הריפים באלבום מורכבים ומשתנים בקצב

מסחרר, אך עם זאת הם מצליחים להתחבר האחד לשני באופן מושלם בכדי לעצב את נקודות השיא והשפל המוזיקליים בתאימות מושלמת עם העלילה הלירית. לעתים רחוקות יוצא לי להיתקל בדבר העשוי למופת בממד הלירי והמוזיקלי כאחד. הניסיון הבא של הלהקה לשחזר מופת זה במסגרת IX – EQUILIBRIUM לא זכה להצלחה גדולה: הסנכרון המדובר בין המימד המוזיקלי ללירי הוא זה שחסר בנושאים היחסית סטאטיים ובתחושת האלימות המופגנת שהאלבום מעביר.

מילה או שתיים על הכתיבה עצמה מוכרחים לומר: הליריקה באלבום עלולה להיראות סטנדרטית וחד ממדית באנטגוניזם שהיא מביאה כלפי כסילות והבלי ההמון:

I SOUGHT A PLAGUE FOR THOSE WHO SMILED AT WALLS IN HUMBLE FEAR.

(מתוך השיר ENSORCELLED BY KHAOS), או

HONOR, COMMENDED NO LONGER AS VIRTUE, YET SHALL BE EXTOLLED BY LIGHTS DEMISE

(מתוך השיר THE LOSS AND CURSE OF REVERENCE)

אך תחת המילים הנבחרות בקפידה והמעטה הפומפוזי מסתתרת דמותו המורכבת של המחבר. נראה כי IHSAN ו-SAMOTH אינם חוששים להביע את אשר נמצא מעבר לגבולות שמציב יצר שנאת-האדם, אשר במרוצת השנים הפך לקלישאה בז'אנר. בין השורות ניכרים לבטים ותהייה אנושית לנוכח תלאות המסע, ואף כמיהה שבשורשה חוסר אונים העולה מן ההתפכחות. כאיתני הטבע השבריריים באימתנותם ובמורכבותם, מילות האלבום הן מראה לנשמתה של הישות חסרת הגיל, העצובה והיהירה כאחת. הישות שהיא EMPEROR. קולו של IHSAN משתנה בהתאם לנרטיב הלירי ומציג מגוון ווקאלי רחב הנע בין לחישות לשירת בלאק מחוספסת ולוחמנית, לבין קטעים מדוברים ושירה נקיה "הירואית" בשיאה של הרצועה השביעית.

האלבום הזה אינו משתווה לשום דבר.

יש בו קסם התופס אותי חזק גם במקומות שלהקות סימפוניות אחרות מצליחות לפספס אותי. רק בכדי להבהיר את כוונתי, עלי לציין את ENSORCELLED BY KHAOS ואת THE LOSS AND CURSE OF REVERENCE. היה לי קשה לשמוע את שתי הרצועות הללו בימים הראשונים של תהיותיי בנבכי תהומות המטאל הקיצוני. ייתכן ודווקא מסיבה זו שתיהן התווספו לרגעים הזכורים לי והאהובים עלי בכל האלבום.

THE LOSS AND THE CURSE OF REVERENCE נפתח בריף גיטרות דיסוננטי אשר אליו מצטרפים קולות כלי נשיפה. הללו אינם נגלים לאוזן בקלות, ובטח שלא בשמיעה ראשונה. הקשיבו היטב כיצד משתלטים הם לאט על המלודיה ובונים את המתח לקראת השיא. המתח נותר תלוי באוויר כאשר סולו גיטרה נשמע ברקע וכלי המיתר נכנסים בנגינת פיציקאטו קצרה (מי שמבין במוזיקה קלאסית, יודע), כמבוא לקטע נרטיבי קצר.

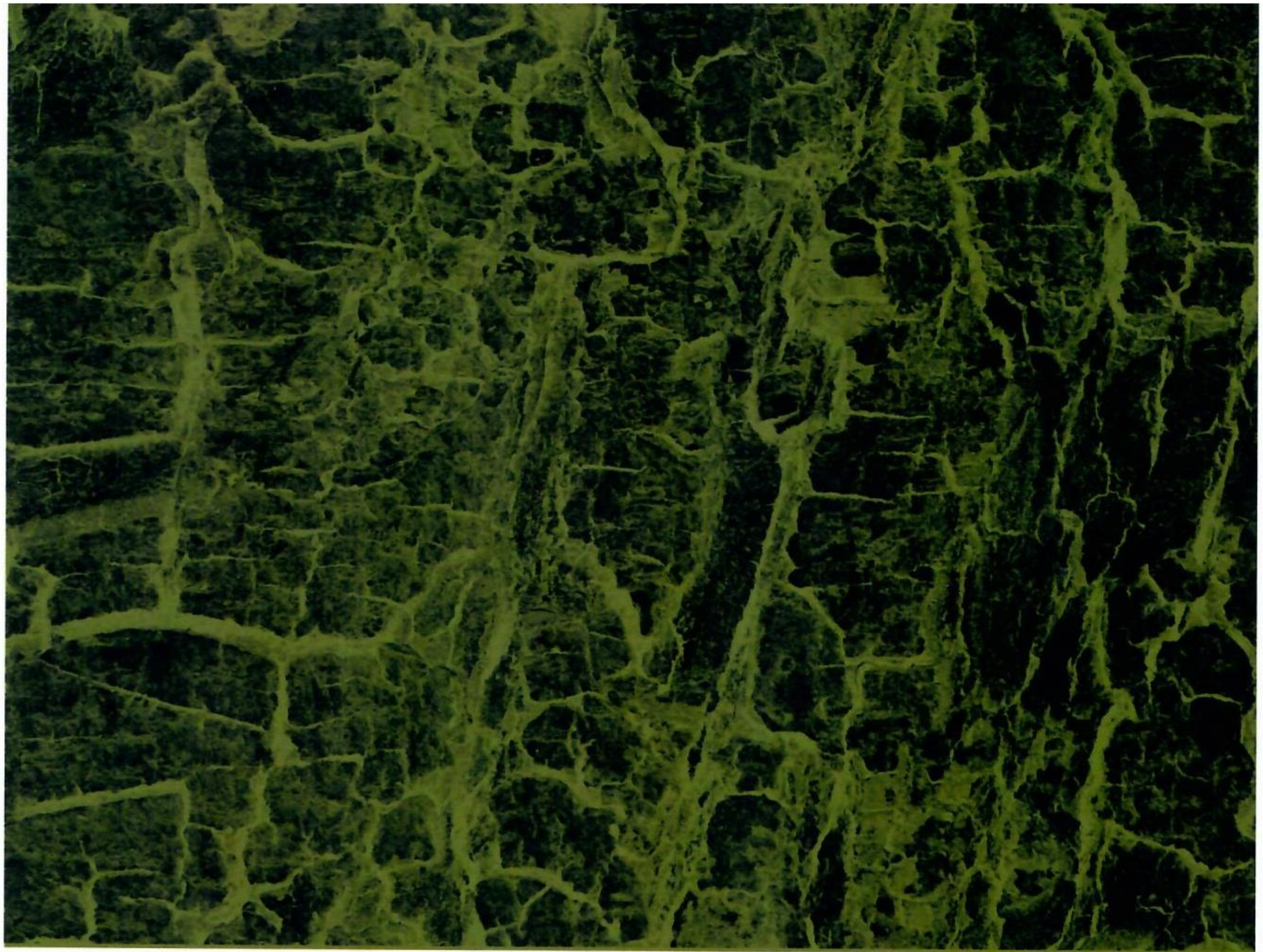
יש, העלולים לראות את מילות השיר והעיצוב המוזיקלי של קטע זה כמעט כדבר מצועצע. לטעמי הוא מדוייק ובמקום בכדי לשרת את ההילולה הקיסרית הנחגגת באלבום זה. וכאילו בכדי להריע למילותיו של IHSAN, הרצועה ממשיכה אל ואלס סוחף, הנבלע בחזרה אל הגיטרות הדיסוננטיות שעמן נפתחה הרצועה.

המתאם המבריק שבין מילות השירים למוזיקה המלווה, אותו כבר ציינתי קודם לכן, ממחיש תוך כדי ההאזנה את הקסם הלירי של כל היצירה הזו ההולך ונחשף לאורכה: המילים משתלבות במוזיקה באופן עקבי, המורגש בעוז ומלווה כל רגע נתון באלבום, עד כדי כך שלעיתים מופיעים שיאים בהם נדמה כי נוצר דיאלוג של ממש בין המוזיקה למילים, כמו באה המוזיקה להשלים את מה שמילות השיר לא הצליחו להביע.

מבחינה זו, מדובר בתופעה ייחודית המעידה מבלי אומר על כישרונם המיוחד של חברי ההרכב המתבלט יפה באלבום הנוכחי. ברוב המקרים וברוב היצירות המוזיקה והשירה מוגשים בפניך כעיסת צליל אחידה – לטוב או לרע.

אינני נוטה לצעוד דרך כל שיר ושיר בסקירותי, אולם אני חוששת שלא אוכל להרשות לעצמי לסכם את דברי מבלי להקדיש מספר מילים לרצועה השביעית.

בסופה של נפילת מתח מסוימת בעטיה של הרצועה השישית (אליה עוד אתייחס בהמשך), מגיע אחד הרגעים הגדולים שבפאר היצירה הקיסרית: WITH STRENGTH I BURN סוגרת את האלבום טרם האפילוג שמגיע ושוטף את הכול. וכיאה לקטע החותם, היא חולפת בשמונה הדקות הבודדות שהוקצו לה על פני כל האלמנטים המרכיבים את האלבום: בלאק סוער, מלודרמה מרירה ונוגעת עד כאב וקטעי קריאה תיאטרליים. בנשיכת שפתיים אני מבקשת שלא להכביר עוד במילים, רק

לומר לכם זאת: הקשיבו היטב; וגם: קיראו את המילים בזמן שאתם עושים את זה. יופיים של השירים לא ייגלה אליכם במלואו עד אשר תתעמקו במילותיהם. מדובר בחומר מורכב שייתכן וייקח לכם קצת זמן לעכל, אך משיתעכל בתוככם המונומנט הזה, ואם בעלי נפש גבוהה אתם – יחקק בתוככם לנצח רושם אדיר שעתיד הוא להישאר בפנים, ספוג בלב.

אומרים האומרים, שאי אפשר לסקור כיאה יצירה מוזיקלית מבלי שניתן דעתינו על מגרעותיה. ובכן, אין כאן ממש מגרעות אלא שאם מוכרחים אנחנו, אזי נקודות חולשה הן מונחות אולי ברצועה השישית THE ACCLAMATION BONDS.

מדובר ברצועה לא רעה בכלל, רק שלא בולטת בייחודה בין יתר רצועות האלבום, וכתוצאה מכך כמעט שיוצרת יתירות מוזיקלית של 5:54 דקות. אף מן הפן הלירי לא ניכר שהיא מצטיינת במיוחד, על כל פנים לא בהשוואה לרצועות האחרות, וסובבת סביב קונספט שיש שיאמרו שהינו מעורפל ומוגש בחוסר עקביות.

לא אמליץ בפניכם על האלבום הזה אם בהיכרות עם בלאק טהור אתם חפצים. ההפקה צלולה בהשוואה להפקות הקודמות של הלהקה, וההלחנה המורכבת ומושפעת-דת' המבשרת על הגל הבא של הז'אנר אינם מותירים זכר לאג'נדה המקורית של גל הלהקות אליו השתייכה EMPEROR. אג'נדה זו באה לידי ביטוי בין היתר גם בהפקה הגולמית והמלוכלכת. אם ברצונך לחוות בלאק ישן וטוב, אמליץ בפניך להקשיב להפקות הקודמות של הלהקה, או לקלאסיקות המוקדמות של DARKTHRONE.

ועם כל זאת, האלבום הזה היה אלבום הבלאק הראשון שאי פעם קניתי ושמעתי במלואו. מתוך הרומן הרדוד שניהלתי עד אז עם מחוזות האופל של הדום מטאל, האלבום הזה שינה את תפיסתי כלפי מוזיקה קיצונית ב-180 מעלות ושימש לימים כמקור השראה חזק לכתיבתי. אני מודה כי האלבום עשוי להיות יצירה מורכבת מידי עבור מתחילים, אך בשום מובן אינני מתחרטת על כך, שכן היחשפותי אליה לפני כל יצירה אחרת הקנתה לי את היכולת להבחין בבלאק איכותי בין אינסוף החיקויים הזולים המציפים את הסצינה בימים אלו.

זהו אלבום המומלץ בחום לכל הטריים בז'אנר שביניכם; מדובר באתגר מתגמל וביצירת אומנות מבריקה מאין כמוה.

רשימת הרצועות:

1. ALSVARTR (THE OATH)
2. YE ENTRANCEEMPERIUM
3. THUS SPOKE THE NIGHTSPIRIT
4. ENSORCELLED BY KHAOS
5. THE LOSS AND CURSE OF REVERANCE
6. THE ACCLAMATION OF BONDS
7. WITH STRENGTH I BURN
8. THE WANDERER

נכתב במקור ובשינויים קלים תחת שם העט נ.כאוס (WWW.THEKHAOSPROJECT.BLOGSPOT.COM) עבור הבלוג

■ WWW.BLACKMETALREALM.BLOGSPOT.CO.IL

תחרות TAT-מודע | הסיפורים הזוכים

השיכחה

עם התחלת העבודה על הוצאת הדפוס הראשון שלנו לאור, יצאנו בהכרזה על תחרות מיוחדת – תחרות TAT-מודע. האתגר של התחרות היה ליצור סיפור קצר, הזוי ומופרע ככל שהדימיון מתיר, העוסק בתמונות הלקוחות ממבחני ה-TAT (THEMATIC APPRECIATION TESTS), כאשר הכותב הנבחר ייזכה לפרסום בדפוס הראשון שלנו. אנו שמחים לבשר על הזוכה בתחרות הסיפור הקצר – TAT-מודע: הסופר **אלון אשתר.**

זה צמח מיוחד, אמר לה האיש.

גבריאלה הייתה תשושה ממסע ארוך ברכבת – שלושה ימים ושלושה לילות – וחשה עצמה מקומטת ורפויה. הירושה שקיבלה מדודה הנרי גררה אותה הנה, לצד השני של היבשת. היא סבלה קשות בשנה האחרונה, מאז אחזה בה מחלת הפרקינסון וגזלה ממנה אפילו פעולות פשוטות ויומיומיות, שלא לדבר על הפסנתר, שתמיד היה לה מקור נחמה והנאה. המחלה הזקינה אותה פלאים: דיבורה נהיה איטי וספוג ברוק, והיה עליה לברור מילותיה בקפידה טרם שתפצה את פיה. היא התרגלה להחביא את כפות ידיה מאחורי גבה כשהייתה פוגשת במכרים או ידידים, אך כשהייתה בגפה נהגה להביט בהן בשילוב של משטמה ואימה ללא תחתית. לא נותרו לה חלומות או תקוות, רק לרעוב על הפתחים של בתי תמחוי. היא לא מצאה עניין בגברים או בנשים, באלכוהול או במסעות, במיסטיקה או באלוהים. רק רצתה למצוא מקום שנפשה תניח לה בו. היא נואשה מהכאב, שכילה את כל יומה במחשבות הרסניות ושחורות שהרחיקו ממנה את אחרוני חבריה וקרוביה.

ואז הגיעה הידיעה על דודה, שלא שמעה ממנו כבר קרוב לעשור. רק בזכות העובדה שהוא זה שקנה את הצ'מבלו הראשון שלה היא שמרה לו מקום מיוחד בליבה, יותר משמשמרה להוריה האדוקים והנוקשים, שידעו רק את דרכם של השוט והמחסור.

הוא הוריש לה מאה וחמישים דונם של... מה? היא לא הבינה בדיוק.

נאמר לה שתקבל הסבר במקום, אם תבחר לקבל את הירושה לידיה. היא באה לבסוף, מתוך הסקרנות וחוסר הברירה, אם לא מכל סיבה אחרת.

הצמח הזה יכול לשכך כאבים ברמה שלא הכרנו עד היום, אמר הגבר החסון שיכול היה לככב על כריכות רומנים רומנטיים למשרתות. נלחש עליו שאהב גברים יותר מנשים ושלשיניו נלקחו מגופות שחמס בשדה הקרב. היא לא האמינה לשמועות. אנשים

השיכחה

אוהבים סיפורים צבעוניים; היא העדיפה לתת אמון בעובדות.

צריך לקחת ממש קצת, מבינה? מפוררים אותו לאבקה. – הוא הראה לה את הצמח, שנראה כמו כוכב ים בגוון כחלחל – ושמים אותו בכוס מים. אנחנו קוראים לו לת'ה. הוא קרץ לה, כאילו חלקו יחד סוד מלוכלך. זה עובד במנות קטנות. ממש קטנות, כי תופעת לוואי שלו זה שהוא גורם לאובדן זיכרון לטווח קצר, מה שנקרא. זה יכול לעזור לאנשים חולים או כאלה שעברו טראומה. להפחית את הכאב, לחסן את הנפש. עוד לא פיצחנו סופית את התרכובת הכימית, אבל אנחנו עובדים על זה. במלוא הקיטור, ככה הדוד שלך היה אומר. אם נצליח, זה יהפוך אותנו – אותך – לעשירים מעבר לכל דמיון. תחשבי על זה.

אבל זה יכול להיות מסוכן אם לא מקפידים על כללי הבטיחות. זה יכול למחוק לך את הזיכרון. בגלל זה מקפידים על המינון, מבינה?

היא חשבה שזו שטות גמורה, אבל האם דודה היה משקיע כל כך הרבה בעורבא פרח שכזה? הוא היה איש עסקים משופשף, לא שוטה כפרי.

היא לקחה כוכבון קטן לאחוזה הצנועה של דודה – עכשיו ביתה החדש. היה זה מבנה עם שתי קומות ומרפסת מקורה שהציגה לראווה פסלים עירומים למחצה שעוררו בה מבוכה. פנים הבית הכיל גרם מדרגות סלילוני מעל רצפת שיש קרה, הטרקלין היה גדוש במדפים ועליהם ספרים בשפות שונות, וליד הספות העשירות והאדומות רבץ פסנתר כנף מיושן. היא כיסתה אותו בסדין לבן. מראה כלי הנגינה גרם לידיה הכואבות לעקצץ. היא פתחה את החלון לקבל מעט אוויר קר. הבית היה מלא ניחוח עבש של מקטרות ועשבים רקובים. היא שילחה את המשרתים לעת עתה – עוד לא התרגלה לאנשים שאמורים למלא את כל צרכיה.

היא מוססה כוכבון בספל נחושת כבד (באיטיות רבה – אצבעותיה צרחו מכאב ורעדו כנפי פרפר), כפי שהסביר לה הגבר, וטעמה את התוצרת. הטעם היה מר וחמוץ, כמו מיץ לימון שהשתמשו בו כדי לצחצח נעליים. הרעד בידיה פחת בהדרגה. היא עקבה אחרי האצבעות המתרפות לאיטן. משהו כאילו נפרם לנגד עיניה. היא קיפלה פרק אצבע אחד בזהירות, רק לניסיון, אך

> זה עובד במנות קטנות. ממש קטנות, כי תופעת לוואי שלו זה שהוא גורם לאובדן זיכרון לטווח קצר, מה שנקרא. זה יכול לעזור לאנשים חולים או כאלה שעברו טראומה. להפחית את הכאב, לחסן את הנפש.

הכאב השגור נעדר מהתנועה. היא קימטה את מצחה בהשתאות. אחר קיפלה אצבע נוספת. גם זו לא הגיבה, כמו היה הדבר רגיל ויומיומי. האם זו השאה עצמית, או שמא...? אך התשובות רחקו ממנה. היא חשה כאילו היא נסחפת לשינה. מבע של תהייה ילדותית, לא בלתי נעימה, עלה על פניה: מה החדר הזה? הבית הזה? מי האיש שמביט בה מהתמונה, מקטרת בין שיניו? מי האישה הזו שמביטה בה מן הראי, חיוורת ודקיקה?

היא נרדמה כשראשה על השולחן וידיה סביב הספל, וכך מצאו אותה המשרתים שבאו להגיש לה את ארוחת הבוקר.

לקחת קצת יותר מדי, אמר לה המנהל למחרת. היא אספה את ידיה לחיקה, כאילו תוכל להסתיר בכך את קלונה. אצבעותיה רטטו קלות, זוכרות את השלווה שמצאו אמש. צריך להקפיד עם הכמות, הכוכבון הזה הוא כלבה לא סלחנית. יש לנו את הוראס פה, הוא היה אבא ובעל, היום הוא לא יודע מאיזה צד לובשים מכנסיים. וגם... אומרים שזה יכול להשפיע על המציאות עצמה, הוסיף לאחר אתנחתא. שטויות של מכשפים, את יודעת. אבל צריך להיות מעשיים. לא להתעסק יותר מדי ולא ללכת כמו עיוורים אחרי הסקרנות. לראות את זה כמו עסק, ולא יותר מזה. תני לאנשים פחות, והם בכף ידך. תני להם יותר מדי, והם יתחילו להשתולל. הכל במידה, זה המוטו שלי.

אז היא הבטיחה שתיזהר. ובינתיים היא החלה להתעסק עם השדות, ללמוד את היבולים, את עונות הקציר והחריש, לטפל בשכר העובדים, לעבור על ספרי החשבונות המיותמים, לענות למכתבים. המנהל דיבר על אפשרויות הגלומות בכמויות גדולות של הצמח כנשק שיפוזר כאבקה מעל ראשי צבאות עוינים – נשק שיפיל שיכחה על אויבים, ויעניק להם מונופול תעשייתי

חדש ורווחי. היא אמרה שתחשוב על כך.

אבל הכאב שב והתפרץ. חזק כל כך שלא יכלה להחזיק דבר בידיה, אפילו לא דבר עדין כמו כוסות הקריסטל ששימשו לנשפים הנדירים שנערכו באחוזה. אפילו את כפתורי חולצתה לא יכלה לפרוף, ונאלצה לזמן את המשרתת כדי שתעשה זאת עבורה, חשה מושפלת וזועמת.

היא רצתה את המרגוע שבצמח. מה תועיל האחוזה וכל עשבי הפלא שהיא מגדלת אם היא נתונה כטרף לכאבים עזים שכאלו?

היא סילקה את המשרתים – לא רצתה בשום עדות למעשיה, או מחדליה.

היא שתתה כוס, מחזיקה אותה בשורש כפות הידיים, כדי שלא תחליק ארצה ותתנפץ. הטעם כבר היה רגיל בפיה, פחות חמוץ ומר. אפס, הכאב לא סר ממנה. היא פוררה כוכבון נוסף שהגניבה יום קודם לכן בידיים רועדות כל כך שבקושי הצליחה שלא לצרוח. בקושי כוכבון אחד עלוב. היא הפנתה את ראשה הצידה וירקה רוק שהצטבר בפיה. היא השתמשה בשיניה, אבל לא הצליחה לפורר אותו – והמרקם הבשרני של הצמח היה כל כך דוחה שכמעט הקיאה. אז היא פשוט בלעה אותו כמות שהוא, וטבלה את לשונה בספל המים כדי לרכך את הטעם האיום.

היא מצאה את עצמה בענן של אי ידיעה. דברים מוזרים צצו סביבה. הכל היה ערפל לבן, נעים, כצמר גפן במקום אוויר ריק ומת. זיכרונה דעך כקריאה רחוקה. מחשבותיה היו מעורפלות כענן שהייתה שרויה בתוכו. היא לא ידעה מי היא. או מה היא לובשת, או מה זה לבוש בכלל. היא הביטה החוצה ממנה מבלי להביט במה היא מביטה. היא שלחה יד – משהו ארוך

עם מחושים דקיקים בקצהו – וקיפלה את האצבעות בזו אחר זו, כמו חיות המצטנפות לשינה. את זה לפחות היא זוכרת. היא המשיכה וקיפלה את האצבעות בידה השנייה, לא רק מקפלת אלא מקמטת, כאילו היא אוחזת בדבר מה ממשי ומוצק. היא קימטה את האחוזה, השמיים, השדות, מעכה את הארץ והאנשים שהתהלכו מעליה, אדישה וחירשת לקריאות הבהלה וקולות מתרים שאיבדו מסמכותם, עד שהכל טבע באפילה, כאילו לא היה שם אי פעם. ▪

בהתקוממם רוח כנגד הזמן:
מבט אל העמדה הרוחנית של הבלאק מטאל

מאת נועה ארצי

הקדמה

בראשית עבודתי על מאמר זה, רציתי להקדישו להתפתחות מוטיב פולחן השטן בבלאק מטאל. הרי כמוני ככל זב חוטם ומצורע בסצנת המטאל, החזקתי חלקית בעמדה הנאיבית שבלאק מטאל זה "שירים על השטן". לאחר מבט מעמיק יותר התבהרה בפניי תמונה רחבה ומורכבת יותר אשר נתנה משנה תוקף לרעיון כי מדובר בתנועה תרבותית שתכלית קיומה אינה מסתכמת בפרובוקציה אומנותית או בהיותה אמצעי בידור גרידא.

בעמודים הבאים אנסה לאפיין את העמדה הרוחנית של הבלאק מטאל, אשר לרוב מתמוססת תחת הגדרות כוללניות ומעורפלות, תוך סקירת יצירות נבחרות המביאות מאפיינים אלו לידי ביטוי.

עורך המגזין יוסי השכיל לטעון בדבר המערכת, כי המטאל הוא אגרוף בפניה הנוכחיות של ציוויליזציה זו. דבריו נכונים על אחת כמה וכמה כשבבלאק מטאל עסקינן. זהו ז'אנר שלקח קריאת תיגר זו לרמה אחרת לגמרי. ואם חשבתם שאנו המשוגעים היחידים בחבורה, רק תקשיבו ל-SINA WINTER באומרו "THIS ISN'T JUST MUSIC TO ME"[1]. עוד רגע תפגשו עוד כמה משוגעים שיגידו לכם בדיוק את אותו הדבר. אני מקווה שזה יגרום לכם להעמיד את שפיותכם בסימן שאלה. אז בואו נתחיל.

שטן

לפני כל זאת אומר עוד כמה מילים על "שטניזם" – מונח שאותו בחרתי לכתוב בין גרשיים מאחר ואינני מאמינה בקיומה של תורה אזוטרית יחידה, שלמה, עצמאית וברת קיימה העונה לשם זה. על אחת כמה וכמה אינני מאמינה כי ביכולתנו לייסד תורה שכזו מאפס, בעידן שלאחר מות האלוהים[2].

ולא, על אף תמיכתה בערכים אנטי-אגליטריים, תורתו של ANTON LAVEY איננה נמנית כעמדה רוחנית ראויה לז'אנר. כי

---

1 נאמר בראיון במסגרת הסרט התיעודי BLACKHEARTS שאותו סקרתי באתר המגזין.

2 כאן ההתייחסות לרעיון מות האלים שנהגה על ידי פרידריך ניטשה היא כאל אובדן נקודת ייחוס.

נדמה שגם זו נכנעה ופיתחה לעצמה ממד אקזוטרי שאינו שונה בהרבה מזה המצוי בכל דת אחרת. וככל דת אחרת, היא חוטאת בסט דוגמות משלה. רק עוד מסגרת להנהגת עדרי האנשים האחרונים[3], הנותנת תוקף כמו-רוחני לשארית קיומם הארצי והחייתי, כיאה לעמדה רוחנית נוספת של המעמד הרביעי[4]. לפיכך, הרעיונות שבאמתחתה של תורה זו, לפחות בהתגלמותה האקזוטרית, לא יכולים להנחות תנועה תרבותית שכל מהותה קריאת תיגר בפני גורמים הרסניים כדמותה.

ובאשר למגוון התורות האזוטריות המודרניות המקוטלגות תחת מונח כולל זה, אומר כי רובן אם לא כולן נבנו על גבי רעיונות הלקוחים מתורות פילוסופיות של העת העתיקה[5] שבתורן נבנו על העקרונות שהנחו את העולם המסורתי. לפיכך אין להן שום קשר מהותי למונח "שטניזם", בהגדרתו כפולחן השטן. אגדיל ואומר כי המונח "שטניזם" החל את דרכו ככינוי גנאי השגור בפי קבוצות נוצריות, השמור לתורות רוחניות הנוגדות את תפיסת עולמן. אלו לרוב גם היו אותן פילוסופיות של העת העתיקה.

מסיבה זו ראיתי לנכון לבחון את הבלאק מטאל השואב השראה אסתטית ורעיונית מתורות אלו, על פי העקרונות שהנחו את העולם המסורתי.

מרד

מסקירת יצירות מוקדמות של הז'אנר, לא הצלחתי לזהות דבר שלטעמי יכול להימנות כעמדה רוחנית ראויה לשמה. נושאי היצירה קשורים קשר רופף ושטחי לרעיונות הלקוחים מתורת הנסתר, ונדמה שהשימוש בהם נעשה למטרות שעשוע ופרובוקציה בלבד. סביר להניח שלפחות בחלק מהמקרים, פני הדברים השתמעו ככאלו עקב הנגישות המוגבלת שהייתה ליוצרים למקורות ידע אמינים בנושאים שעליהם כיוונו לכתוב.

אחד המקומות הראשונים בהם נתקלתי בהתייחסות מובהקת לעמדה רוחנית בהקשר של הבלאק מטאל היה בראיון עם EURONYMOUS מ-1993[6]. כאשר נשאל אודות השקפת עולמו הרוחנית, מייסד להקת MAYHEM השיב ללא היסוס:

"SATANISM COMES FROM RELIGIOUS CHRISTIANITY, AND THERE IT SHALL STAY. I'M A RELIGIOUS PERSON AND I WILL FIGHT THOSE WHO MISUSE HIS NAME. PEOPLE ARE NOT SUPPOSED TO BELIEVE IN THEMSELVES AND BE INDIVIDUALISTS. THEY ARE SUPPOSED TO OBEY, TO BE THE SLAVES OF RELIGION".

הניתוק המוחלט לממד הנשגב פשוט זועק לכל עבר. מבחינה זו עמדתו לא שונה בהרבה מזו הרווחת בכל דת אחרת המוכרת לעולם המודרני. הדבר אינו מפתיע, בהינתן השקפת עולמו המרקסיסטית[7] – שאף היא נחלת המעמד הרביעי[8]. כנראה שעבד נועד להוסיף ולחשוב כעבד.

מחובתי לציין כי למזלנו הרב זוהי איננה הגישה הרווחת בז'אנר, כפי שגם אראה בהמשך.

תרומתם היחידה של כל אלו לצמיחת הז'אנר הייתה אולי בכך שהעזו לשחוט פרה קדושה, מבלי לנסות ולהסב למעשיהם כסות חסודה של מחאה חברתית. הם לא היו עוד עדת מהפכנים המנסה לשנות את העולם, וללחום למען אידיאלים של העולם המודרני. בין אם כוונותיהם כנות ובין אם לאו, עמדתם הייתה ברורה. הם היו האויב באופן שאינו משתמע לשתי פנים. מפעלם האומנותי בא לקרוא תיגר על תפיסת מציאות מסוימת. תפיסה שמזה זמן מה נדמה היה לכל כי כוחה הולך ומתפורר וחומק כחול דק בין האצבעות – אף שאיש לא שש להודות בכך.

על אף שאותה עוינות לא בוטאה ברהיטות, ולא תמיד באופן מובהק, לא ניתן להטיל ספק בנוכחותה בקווים המנחים שהתוותה למרכיבים האסתטיים והמוזיקליים שלימים זוקקו, אך נותרו חלק בלתי נפרד מהז'אנר.

אעז ואומר כי גם עמדת השלילה שאפיינה את ימיו הראשונים של הז'אנר אינה מגובשת דיה בכדי להחזיק מעמד לאורך זמן. כל הטוען כי מצא את דרכו בשלילה המוחלטת לא השכיל לקרוא את המפה. השלילה אינה אלא 'השלב הראשון'. הכופר הנצחי בסופו של דבר ימצא עצמו נמשך אל עבר אותו הדבר שכנגדו קרא תיגר. בדיוק כפי ש-"מספר 6" בסדרה "האסיר" חוזר שוב ושוב אל עבר "הכפר" – על אף רצונו העז לשבור את הכלים. פשוט כי אין לו לאן ללכת. פשוט כי אותו הדבר שאותו הוא שלל היווה חלק בלתי נפרד מהשקפת עולמו.

אפרט עוד בהמשך על המלכודות הטמונות בתפיסה הניהיליסטית בבלאק מטאל. לעת עתה אעיר כי דפוס האסיר

3 NIETZSCHE, THUS SPOKE ZARATHUSTRA, 1891) מהדורת 1978) רעיון האדם האחרון כפי שתואר בפרולוג של זרתוסתרא.

4 תרגום חופשי של המונח THE FOURTH ESTATE כפי שהוגדר ב EVOLA, REVOLT AGAINST THE MODERN WORLD, 1934), במהדורת 1978)

5 כמו תורתו של CROWLEY שמתבססת בחלקה על הרמטיציזם, אופיו הניאו-גנוסטי של ה-TEMPLE OF THE BLACK LIGHT, שורשיו הפגניים של מסדר תשע הזוויות (O9A).

6 הופיע במקור בגיליון מספר 2 של מגזין "KILL YOURSELF", אוגוסט 1993.

7 ראה ראיון עם HELLHAMMER מ-1998 שהופיע במגזין "SOUNDS OF DEATH".

8 ראה הערות על מרקסיזם כמשטרו של המעמד הרביעי ב- (EVOLA, REVOLT AGAINST THE MODERN WORLD, 1934) פרק 37 (במהדורת 1995)

החוזר ניכר באופן ברור גם אצלנו בז'אנר, בקרב המאמינים האדוקים בשלילה המוחלטת. בעבר כבר טענתי שהחברה המודרנית מהללת את הניהיליזם והשלילה כאות לעומק ותבונה. לא פלא שעמדה רוחנית שכל מהותה בשלילה הפכה לפניה האקזוטרית של נתיב היד השמאלית ומצאה את מקומה בין כל שאר הפילוסופיות ההמוניות והליברליסטיות, היוצאות כנגד כל ערך שצמח מן העולם המסורתי. לא מפתיע אותי לשמוע על מדינות סקנדינביות מסוימות, לרוב מעוזי ליברליזם ותקינות פוליטית קיצונית, השולחות את שגרירויותיהן לתמוך בהופעות של אומנים שרק לפני מספר עשורים נדמה כי נמנו ברשימות אויבי הציבור והממסד. זה לא מפתיע משום שכיום, השקפתם כבר הפכה לאיום חסר תוקף ולמעין בון-טון בקרב קהל תאב ריגושים זולים.

אך פני הדברים באותם הימים לא הסתכמו בשלילה בלבד - וטוב שכך. בחוברת המצורפת לאוסף יצירות מוקדמות של ABRUPTUM, השכיל לתאר האדם שמאחורי הפרויקט את ימיו הראשונים של הז'אנר כחיפוש אחר הגביע הלא מקודש"[9]. באופן אירוני למדי, אותם החיפושים אחר הרשע האולטימטיבי בסופו של דבר הובילו לתהליך שנדמה כי חושף בהדרגה את פניה האמתיות של הקדושה.

אני מדברת כמובן על יצירות אפיות הדנות במסעות פנטסטיים, בשירי ערגה לממד אבוד שטבעו נשכח מזמן ושעצם קיומו אף הוא אינו ברור, כזיכרון עמום של חלום מול האור. כזה הוא כל TO MEGA THERION, אלבומם של CELTIC FROST ובפרט שורות אלו, הלקוחות מתוך השיר BEYOND THE NORTH WINDS:

ON DAYS OF NORTHERN WIND, (PAST) ILLUSIONS SURROUND MY DREAMS
DROPS OF MUTE OCEANS BREATH IN THE PALM OF MY HAND
THE SOUND OF SILENT WAVES STILL CARESSES ALL MY THOUGHTS
WHERE WARM, MYSTIC FLOODS DOMINATED THE UPPER HEMISPHERE
FOREVER UNCONQUERABLE SEEMED THE WALLS OF TIME
TO THOSE WHO ALWAYS FEARED AND ALWAYS FLED THE DAWN
BUT THEN, THE GUARDIANS' GROWL INVITED THE THIRST FOR STEEL
PART GOD, PART MAN, IF I WALKED BY THEIR SIDE
THE OLD MAN'S DREAM NOW HAS ENDED MUCH TOO SOON
FORGOTTEN RESTS THE WISDOM THAT BROUGHT THEM ONCE SO FAR
VANISHED UNTIL REBIRTH, WE SLEEP THE ENDLESS SLEEP
FOR ONE WHO KNOWS NEVER TRIES TO REAPPEAR...

בספרו "נביאי השקר של המודרניזציה", השכיל הפילוסוף יוליוס אבולה לתאר את ניתוק הקשר בין האדם לממד המטאפיזי, כשכבת ערפל המעיבה על פסגות הרים[10]. נדמה לי שהיה כאן משהו שהסיט את אותו הערפל.

במאמר KNOWING THE GODS של COLLIN CLEARY, העוסק בקשר אל הממד הנשגב בעידן שלאחר מות האלים, מתוארת הערגה ככוח שביכולתו לפתוח צוהר אל עבר ממד נשגב. ואכן הערגה הזו הבוערת הייתה ככוח מרומם, המניע את הנפשות שבהן עודנו קיים הצוהר אל הנשגב להוסיף ולתור אחר אותן פסגות הנחבאות מעבר לחומות הזמן.

במאמר KNOWING THE GODS של COLLIN CLEARY, העוסק בקשר אל הממד הנשגב בעידן שלאחר מות האלים, מתוארת הערגה ככוח שביכולתו לפתוח צוהר אל עבר ממד נשגב.

לולא כוחה זה של הערגה, שהפכה לאלמנט חוזר ונשנה ביצירות בלאק מטאל, לא הייתה מתגבשת עמדה רוחנית חזקה מספיק בכדי להוסיף ולהפיח חיים בז'אנר. כי מדובר בכוח המתכתב עם ממד רב עוצמה שבעבר היווה נקודת ייחוס וגורם המניע את כל אשר מתרחש בממד הגשמי – בטרם נותק הקשר בין השניים.

במקביל למוטיב זה ואולי בזכותו, היה נדמה שנוכחות ישנה-חדשה זו של הנשגב התפתחה, או ליתר דיוק ניעורה שנית לחיים, דרך דמותו של לוציפר. בידי יוצרים מסוימים, לוציפר היה התגשמות הפוטנציאל המטאפיזי שיוצג על ידי האלים האפולוניים של העולם המסורתי. בניגוד לתפיסתו של EURONYMOUS, זהו פוטנציאל המנחה את האדם במצבו התודעתי הגבוה והצלול ביותר. פוטנציאל שהתגשמותו הייתה במלכות האלוהית ובגיבורים מיתולוגיים.

אחד המקומות בהן ניתן להבחין ברעיונות אלו, ובמוטיבים נוספים הקרובים לעולם המסורתי הוא ביצירות המוקדמות של DARKTHRONE. מילות השיר UNDER A FUNERAL MOON הן

---

9 ראה הערות בספרון המצורף למהדורה משנת 2007 שיצאה תחת SOUTHERN LORD RECORDINGS.

10 (EVOLA, REVOLT AGAINST THE MODERN WORLD, 1934) פרק 34 (במהדורת 1995)

מעין מדיטציית CHÖD – תרגול שכל מהותו היא חיתוך דרך האגו הנחות ואשליית העצמי בכדי לפרוץ אל מצב תודעתי גבוה, מזוכך ועוצמתי יותר.

"THE NEXT 1000 YEARS ARE OURS", אותו משפט אלמותי שגם פותח מגזין זה, הוא כנבואה החוזה את גלגולה העוקב של התנועה התרבותית בעידן הזהב שלאחר אפוקליפסה מפוארת. חזון החוזר ונשנה ביצירות הז'אנר, המהדהד כבדרך צירוף מקרים מוחלט את תורת 4 העידנים ורעיון הזמן המעגלי שאף הוא אפיין את הפילוסופיה של העולם המסורתי. במובן זה הטקסטים באמת היו אגרוף בפני האל הכוזב של העולם המודרני – "A FIST IN THE FACE OF GOD".

על אף שיסודותיו היו נטועים בסאונד המלוכלך של הימים המוקדמים, גם הסגנון המוזיקלי של הלהקה הרחיק עצמו מתבניות קצביות ופשוטות, ומאותה אווירה תזזיתית המאפיינות רוקנ'רול ומוזיקה מודרנית לטובת יצירות במבנה המזכיר יותר יצירות קלאסיות אפיות – שביכולתן לבטא רגשות ורעיונות המתעלים על פני הגשמי, הראשוני והיום יומי.

כל אלו שכמו לקוחים היו מתרבות אנושית אחרת, שלמה ומזוככת יותר, גורמים לי להרהר בקמצוץ האמת הטמון בהצהרה הפרובוקטיבית שהופיעה במהדורות הראשונות של TRANSYLVANIAN HUNGER.

אור

לא בטוח אם זו הייתה כוונתם המקורית, אך אינני יכולה להתעלם משלל הסימבוליקה המסורתית המציפה את CONSOLAMENTUM של ASCENSION. עצם הסמליות בשם הלהקה כבר מצביע על כל הטמון בחיק יצירותיה. האלבום המדובר הוא 47 דקות של בלאק מטאל חד כתער, עוצמתי, אך בו זמנית צלול ובהיר כמו השמש. אולי כל מקורה של עוצמה זו טמון באותה בהירות וצלילות המתעלה על האנושי והאנושי מדי.

זה מזכיר קצת תפיסות של הוגים כמו F. MATZKE בניסיונותיהם להגדיר את האובייקטיביות החדשה לאחר שזוועות מלחמת העולם הראשונה החריבו כל זכר לאידיאלים הכוזבים שהצמיחה תקופת ההארה סביב האדם והישגיו. הללו ניסו להגדיר את הריאליזם החדש כמנותק מהבלותו של "האני" ותחושת החשיבות העצמית של הפרט מעצם היותו אינדיבידואל. במקום זאת הם ראו את המציאות "ככבירה ואינסופית, בה כל הקשור לאדם הוא זניח, מוגבל ונגוע ב-'נשמה' כוזבת", תפיסה שאגב איננה רחוקה מתפיסת כוחו של האדם בעולם המסורתי. הריאליזם החדש סימל קרירות, בהירות, רצינות וטוהר. "הכיעור הבהיר עדיף על היפה אך מעורפל"[11] – כי אולי תפיסת מציאות מפוכחת תשיב את העולם למצבו היציב, הצלול והרגוע. לדעתי תפיסה זו תקפה לא רק ליצירה המדוברת אלא במידה מסוימת גם מסבירה את כוחן וחשיבותן של יצירות בלאק מטאל רבות בנוף הרוחני של העידן המודרני.

זה מזכיר קצת תפיסות של הוגים כמו F. MATZKE בניסיונותיהם להגדיר את האובייקטיביות החדשה לאחר שזוועות מלחמת העולם הראשונה החריבו כל זכר לאידיאלים הכוזבים שהצמיחה תקופת ההארה סביב האדם והישגיו.

האמירה המסורתית ב-CONSOLAMENTUM לא מסתכמת במוזיקה בלבד. מילות השיר FIRE AND FAITH למשל, מתארות מוות והתהוות[12] מתוך הלהבות, לצד טקס דיוניסי שאף הוא משתמש באנרגיה התזזיתית שבמחול כמקפצה אל עבר האור הנצחי. המוות בשיר מתואר כפטיש המכה בשרידי הקיום החומרי כדי לשחרר את הישות הכלואה בו אל עבר ההתעלות, כמו הלהבות בנוהג שריפת המתים הנפוץ במזרח הרחוק. אגב, זהו נוהג שמקורו גם הוא בעולם המסורתי, בו הוא שימש בדיוק לאותה המטרה.

AS FIRE ARISES
ILLUMINATING THE END
DEATH'S HAMMER POUNDING,
FLESH TO ASCENT...
SO DANCE, MY CHILD
DANCE WITH WRATH AND PRIDE
DANCE, MY CHILD
TOWARDS HIS ETERNAL LIGHT

התעלות

כשם שהדיוניסי עשוי לשמש כמקפצה אל האפולוני, נתיב היד השמאלית סלל את הדרך אל עבר תחייה חלקית של העמדה הרוחנית, או לפחות של העוצמה הטמונה בסימבוליקה של העולם המסורתי. על אף שלא ניתן להתעלם מהסימבוליקה המסורתית הגלומה ביצירות בלאק מטאל רבות, נדמה שהדבר לרוב לא נעשה במודע. כאילו היה מדובר בכוח הנעלה ליוצרים, המשתמש בגרונם וגופם.

אך כמו BURZUM, שאת יצירתו FILOSOFEM כבר סקרתי לעומק באתר המגזין, יצירותיה של NOVA היא בין החריגות בנוף זה. העובדה שיצירות אלו מצאו את ביתם החם בלייבל ATMF, שבעליו השכיל להגדיר את "נתיבו של בורזום" כנתיב אומנותי

11 ציטוטים מתוך (MATZKE, 1930)

12 תרגום חופשי ל-"DIE AND BECOME" – הפוטנציאל להתעלות דרך אובדן זהות זמני. מוסבר בהקשר אימפריאליסטי ב- (EVOLA, REVOLT AGAINST THE MODERN WORLD, 1995) פרק 12.

נפרד וחזק מאלו שקדמו לו בז'אנר[13], איננה צירוף מקרים מוחלט.

בראיון למגזין BLACK METAL IST KRIEG אמר CORVUS INVITDDO, האדם שמאחורי הפרויקט, את המילים הבאות:

"(על מקורות ההשראה וההקשר הפוליטי במוזיקה של NOVA) מנקודת מבטי, בלאק מטאל תמיד הייתה מוזיקה המשמיעה את קולה מהעולם שמעבר. היא מוכתבת על ידי כוחות רגשיים שמקורם בטריטוריה מטאפיזית, המרוחקת מרעיונות כמו 'פוליטיקה'. ברור כי ממד נשגב זה, המנחה אותנו בראש ובראשונה בחיינו ובמוזיקה שאנו עושים, עשוי להצטמצם לכדי פתרון חברתי מעשי (מדיניות "ברת יישום"), בהתאם לתפיסה הרוחנית של האדם... מקורות ההשראה שלי, והעמדה הנפשית שלי בעת היצירה בהחלט מגיעים ממקום פרה-פוליטי ומיסטי. כל זכר לאלמנטים ארציים רק בא לייצג, או קשור למציאות שמעבר ל-'מסך'".

המדהים בעיני הוא שהמוזיקה של NOVA עוצמתית ומגובשת לא פחות מהרעיונות שמאחוריה. יש בה משהו שתמיד מזכיר לי מוזיקה עתיקה, אך בניגוד לביצועים האקדמיים והמרוחקים שתשמעו בקונסרבטוריון, יש פה משהו כל כך חי, בוער, זורם. השירה רותחת זעם קדוש של ישות שמצאה את עצמה בעולם מכוער ומתפורר, ונדרה נדר להטביע זוהמת עולם זה בחרון אפה. המוזיקה המלווה היא כנשק במלחמת קודש, כלי משחית קטלני אך בנוי לתלפיות. כחרב מעשה ידי אומן ביד הלוחם ארג'ונה, לאחר שגמר אומר להחריב "בזוהר אלף שמשות" את אלו שכעת גילו את פניהם כאויביו המרים ביותר[14].

האלבום החדש של הלהקה SOLI CONTRO IL MONDO ("לבד נגד העולם") רווי ניואנסים שנחשפים בהדרגה, בכל האזנה חוזרת. תחילה אתה נמשך אחרי הקטעים המלודיים המעטים אך כובשים, ואז אתה מגלה שהאלבום הזה גדל עליך. הוא מזדחל לך לאט לפלייליסט הקבוע ולא מתכוון להסתלק משם בזמן הקרוב. וזה כבר סימן שמדובר במשהו באמת יוצא מן הכלל.

תעשו טובה ותקשיבו לדבר הזה, רצוי בעותק מקורי, כי נראה לי שהחבר'ה עלו על העניין. מי ייתן וירבו היוצרים כמותם. בסוף גם אסביר למה.

אין

אבל לפני שנגיע לסוף, עוד כמה מילים על הבן דוד הרחוק של נתיב היד השמאלית ששמו ניהיליזם. אין הכוונה לניהיליזם בריא, הבוחן מחדש את ערכי המוסר והנורמות החברתיות שיוסדו בידי האדם. אין הכוונה לתוצר חשיבה ביקורתית אמתית נטולת פסימיזם ותפיסות מציאות מעוותות[15]. ברצוני לדון כאן בתפיסה הפילוסופית הנתקלת במבוי סתום לאחר הצהרה מפוארת בדבר חוסר החשיבות המוחלט של הקיום.

הפגם בתפיסה זו נעוץ בהיותה תפיסה פילוסופית נוספת ששורשיה בשלילה. וכמו שכבר אמרתי, כל תפיסה המבוססת על שלילה לא בנויה להחזיק מעמד.

כי כשאתה מתחמק מלומר את דעתך תחת אצטלה אידיאולוגית כוזבת, אתה לא אותנטי. במילים אחרות אתה זיוף אחד גדול.

זוהי הדרך המובטחת לכלוא עצמך בתוך המסגרת הקיומית הנמוכה ביותר. זוהי הדרך הבטוחה למצב בו אתה חובט עצמך בגבולות שרידי קיומך המוגבל כדבורה הכלואה בכד זכוכית, כי אתה כבר לא זוכר את הכלא הבלתי נראה שבמו ידך הקמת. זוהי הדרך הבטוחה לחרדה הקיומית, שאינה שונה מתחושתו של אדם המגלה שאיבד את דרכו - והוא בלב היער.

לאחרונה הזדמן לי לקרוא ראיון עם האדם שמאחורי MGLA[16]. הבחור מגדיר עצמו כניהיליסט, אך נדמה כי הוא כלוא ומיוסר יותר ממואר בחיק פילוסופיה זו. מנקודת מבט זו הצהרתו של ניטשה בדבר מות האלוהים כבר לא משתמעת כבשורה משחררת, כי ברצח האל "התרנו את הארץ הזאת משמשה"[17].

ובהקשר הרלוונטי יותר לתנועה התרבותית שלנו, הניהיליזם גם הפך למעין מקלט לאלו המעוניינים להגדיר עצמם כיוצרי בלאק מטאל, אך רוצים גם "לשחק בטוח". זאת מאחר וכפירה כוללנית שקולה להצהרת ניטרליות, וגרוע מכך, להצהרת שוויון הערך בין כל הדברים, הנוגדת את התפיסה העולה מהיסודות הרוחניים של תנועה זו, כפי שתוארו בחלקים הקודמים.

---

13 כפי שמתואר במאמר המצוין "WHO'S AFRAID OF THE WOLF" באתר הלייבל ATMF.

14 הבהגווד-גיטה 11.12

15 תפיסת מציאות מעוותת מעצם התכחשותה לממד הנשגב כפי שהוגדרה בפרק 34 (EVOLA, REVOLT AGAINST THE MODERN WORLD, 1934) במהדורת 1995

16 גליון מודפס מספר 1 של BARDO METHODOLOGY

17 כפי שניטשה השכיל לתאר ב"משל המשוגע" (NIETZSCHE, THE GAY SCIENCE, 1882) במהדורת 1974

בעיניי זה נתפס כלא יותר מניסיון להתחנף לכל הצדדים תוך הקרבת לב ליבו הפועם של התנועה – אותה קריאת תיגר אותנטית שבימיה הראשונים הגדירה את יוצריה וחסידיה כאויבי הציבור. כי כשאתה מתחמק מלומר את דעתך תחת אצטלה אידיאולוגית כוזבת, אתה לא אותנטי. במילים אחרות אתה זיוף אחד גדול.

והזיוף הזה יהרוג אותנו.

היו ימים בהם הבלאק מטאל היה במה לרעיונות הנחשבים כמסוכנים בעיני רוב. זה היה מקום בו יכולת לשים את כל הקלפים על השולחן ולפיכך לא היה מקום בטוח לכל אחד. אבל זה היה גם המקום בו לרוב יכולת לבטוח במאה אחוז בכנותם האמנותית והאידיאולוגית של היוצרים. כיום המקום הזה לפעמים מורגש אצלי כאילו הוא מופקר ומזויף יותר מתהילת כוכבי ריאליטי.

בואו נקווה שמדובר כאן בשלב ביניים. שנקודת מבטנו על הניהיליזם תזדקק ותהפוך למקפצה נוספת אל עבר הממד הנשגב. שהפרשנות שלנו לניהיליזם תהפוך למה שהלוציפריאניזם היה לשטניזם.

סוף

אז מה ראינו? ראינו שעמדה רוחנית כמו מונותאיסטית הנבנית סביב רעיון מופשט ולא מגובש ושמו "שטן" לא הייתה מאפשרת לנו להחזיק מעמד. כי היא תיפול בדיוק באותו המקום שהמונותאיזם ומוסר מעשי ידי האדם נפל, ובדיוק כמו אלו היא תגרור אחריה כל דבר עמה באה במגע אל מעמקי התהום.

לולא החיבור לאלמנטים שמקורם בממד הנשגב, תנועתנו האמנותית לא הייתה צוברת מספיק כוח כדי להפוך לתופעה התרבותית ארוכת החיים והעוצמתית שהיא כיום. אם תלכו לראות את הסרט BLACKHEARTS, תראו שעבור אחדים, הבלאק מטאל הפך כקטליזטור לפעולה שנדמה כי אין בה ואף לא קמצוץ תשוקה אנוכית[18]. עבור אחדים היא הפכה לגפרור שהצית את התשוקה להתפתחות רוחנית, לחיפוש אחר ה-MORE THAN LIFE. אני כותבת שורות אלו מניסיוני האישי.

ובמישור שמעבר לפרט, טובים וחכמים ממני כבר זיהו את הפוטנציאל בהירתמות למטרה במסגרת מסדר חברתי, כתחליף לכוחה המגבש של הזהות הלאומית הנמצא בתהליך התפוררות מתמיד[19]. תיאוריה זו אף הגדילה ואמרה כי אלו עשויים להפוך למוקדים שמהם יחלו התהליכים חדשים כאשר עידן זה יגיע לקיצו.

ייתכן שהתנועה האומנותית שלנו תהפוך למוקד שכזה. כי ישנם מקומות בהם הרעיון הזה כבר מתקדם בהדרגה לשלב המימוש. אלף השנים הבאות באמת יכולות להיות שלנו.

אני מודעת היטב לאפשרות שייתכן וטעות בידיי. אך הכניעה לספק היא הדרך הבטוחה אל הקבר. בהינתן כל הראיות שהובאו כאן, הבחירה להאמין בפוטנציאל הטמון בתנועה אומנותית זו אינה מופרכת. מה גם שבחירתנו להאמין בדבר מטבע זה היא ההתקוממות האולטימטיבית כנגד טבעה ורוחה של תרבותנו כיום. ■

18 אין הכוונה לאנוכיות כהפך המשמע של האלטרואיזם אלא בתשוקות החושיות השואפות תמיד לנוחות ופאסיביות.

19 פרק 26 (EVOLA, RIDE THE TIGER, 1961) במהדורת 2003

עינבר קסבי

אסי משולם. צילום: הילית כדורי

חוח בשדה של שושנים

מאת נופר ברטשניידר-שטרצר

רציתי יותר. יותר מ-METALLICA, יותר מ-MEGADETH, יותר מ-IRON MAIDEN. יותר מהבסיסי, מהידוע, מהשחוק. הימים שלהי המאה העשרים ואני תיכוניסטית.

רציתי למצוא מבע אמנותי עז וכן, שיסייע בתיווך העולם, בתחילתו של המסע הארוך לשיוף הזהות. שיוועתי לאמנות שתסמן את הנתיב אל מעמקי האני. למען הכנות, יש לומר כי הבחירה להעמיק חקור דווקא במטאל הייתה גם נגועה באותו רצון הפושה במתבגרים, מיידי ונואש כמו ברזל מלוהט, לפסוע למחוזות השונות ולהתבדל, לרחוץ ביובליו הרחוקים של הזרם המרכזי הרדוד. קצה החוט שהניחו הלהקות הפופולריות התגלה כאהבה שאינה יודעת שובע.

התחנה הראשונה בארץ החדשה: דיסק סנטר, חנות אגדית בדימוס. שם אבי רכש עבורי את מיטב קלאסיקות הרוק – מלד זפלין בואכה פינק פלויד. התנערתי ממנו. הלכתי לבדי, נרגשת. אני זוכרת פינה טחובה בקצה החנות, כולה אופל מתקתק וערפל סקרנות. איני בטוחה האם החשכה אכן שררה שם, או שמא הזיכרון הסתלסל בקצותיו והתאים עצמו למיתולוגיה שאך נוצרה. איני בטוחה האם באותה פעם ראשונה נשלפו אלף האגמים של AMORPHIS או שמא ציפורי הלילה של THE GATHERING. בחרתי אלבום אחד; הנחתי אותו בתיק, שותק, עד שחזרתי לחדר האטום ולמערכת הסטריאו הממתינה בו. העטיפה הופשלה בזהירות וקופסת הפלסטיק נפתחה: הריח החדש שמגלה האף המרפרף על חוברת המילים, העין המנסה לגמוע את המילים טרם החלה המוזיקה לשורר. המערכת קיבלה לתוכה את הדיסק ביראת כבוד. כבמהלך אגדות רבות מספור, לחיצת כפתור משנה חיים באבחה.

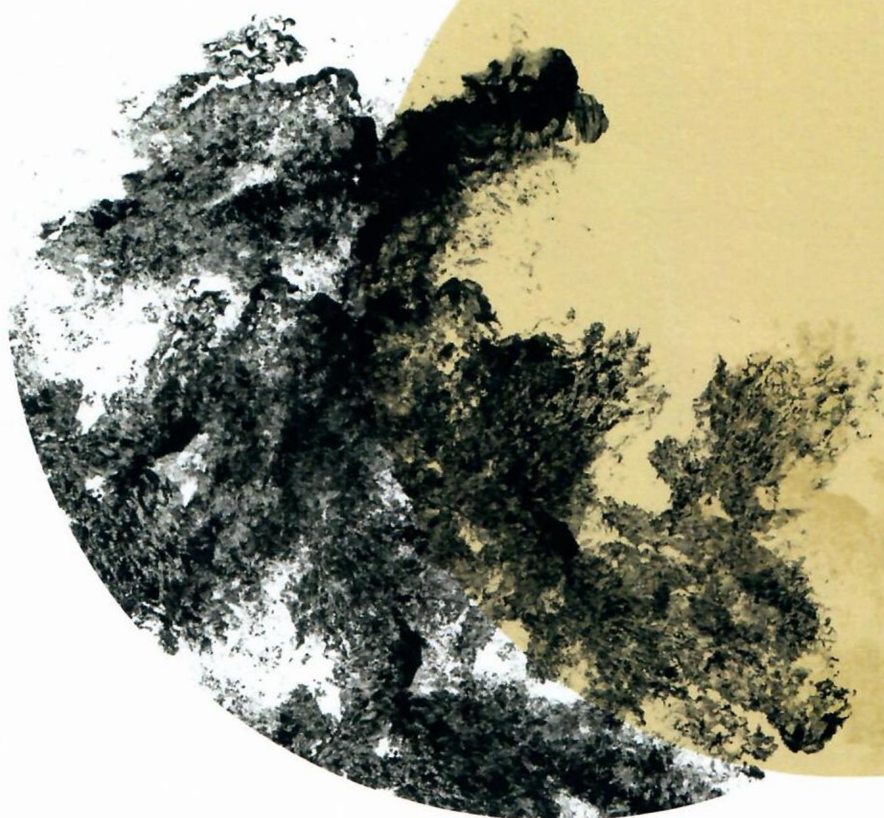
אני זוכרת פינה טחובה בקצה החנות, כולה אופל מתקתק וערפל סקרנות. איני בטוחה האם החשכה אכן שררה שם, או שמא הזיכרון הסתלסל בקצותיו והתאים עצמו למיתולוגיה שאך נוצרה

כאשר פילסתי את דרכי בעולם תחתון זה, הייתי לבד. בלי טיטאנים מנוסים להישען על המלצותיהם, רגע לפני הגעתם של מדריכים ראשוניים כמטאל האמר (אבי הכה שנית והפתיע עם גיליון הבכורה, "חשבתי שזה יעניין אותך") ומתכות כבדות (שוב דיסק סנטר, ערימה קטנה בצד. מיהרתי לקחת). על כן, ניסיתי לנחש איזו עטיפה מסתירה מאחוריה את הצלילים הקודרים ביותר. אילו דימויים מסמנים לנפשי שניתן ורצוי לשכון בתוכם. לתמצת ז'אנר שלם במשיחות מכחול. שיטה זו, על חסרונותיה הברורים, התגלתה כהצלחה סטטיסטית: היא אפשרה לי לשלות מהמעמקים אוצרות בלומים של יופי וכיעור, רעש ושלווה. עולמות על-גבי עולמות.

מסורות נוצקו, הידועה בהן היא שיטוט יום שישי בבוקר במרכז העיר, פיקדילי-סופר זאוס- דיסק סנטר-חור בשחור-האוזן השלישית. באוטובוס בדרך הביתה, תכולות השקיות הדהדו למרחקים.

בתיכון בו למדתי, שהתעקש להתנהל כסטריאוטיפ המותאם למיקומו הגיאוגרפי, גיליתי עד מהרה שלא אמצא שותפים למסע השחור. הבודדים שהאזינו למוזיקה שניתן היה להגדירה כבעלת כובד כלשהו, הסתפקו בפנתרה כסמן הקיצוני ונותרו בגדות האלטרנטיביות של הרוק. אני זוכרת שמתישהו תעיתי לתוך המחששה ולהפתעתי גיליתי שמישהו דאג להנציח בטוש שחור את שמה של SEPTIC FLESH; בירורים העלו שמדובר בתלמידים שכבר נטשו את ההיכל. אם כן, מסע זה, כרוב המסעות, הבהיר לי כי הוא נצרב למידותיו של היחיד. כך, מונעת מתוך רצון נואל ונערי לעורר שמץ מתרבות נגד כלשהי בנבכי התיכון הקשוח, השתחלתי לנישה יחידנית, שאינה אלא סטריאוטיפ גם היא, של המטאליסטית הבודדה: לובשת השחורים, מציירת הפנטגרמים ומתישה את חברותיה בעבודה נוברת שעות במדפי הדיסקים. לעג ולגלוג, היו גם היו, ואני בשלי, הווקמן בשיא עוצמתו והאוזניות מהדהדות בהתרסה.

בהיותי חוח בשדה שושנים, נותרה בי תקווה שאמצא מתישהו שותפים לדרך, חברים שוחרי מטאל, איתם אוכל לחלוק ניואנסים כמוסים ולהרוות צמאונות. ימי התהילה של ה-ICQ עוצבו בשאיפה זו והצלחתי לאתר אי אלו ידידים, ולכל

היותר, כמה המלצות מוזיקליות ראויות (תודה נצחית שלוחה לך, נער ארוך שיער ששלח שיר של MY DYING BRIDE). אותם לקטים נשרו עם הזמן, מאותתים כי טעם מוזיקלי אינו ערובה לחברות איתנה וממושכת.

בניגוד למיתוס המפוקפק, לא נטשתי את המטאל בשירות הצבאי. אף לא ביושבי בספסלי האקדמיה וגם לא כשהתמקמתי בנישה הבורגנית והתחלתי את קריירת עבודות המשרד. נהפוך הוא; עטיתי את גלימת המיסיונרית ותרגמתי את אהבותיי המוזיקליות לסקירות כתובות, הן בניכר והן בארץ. אמנם בגדים בגוונים נוספים מילאו את ארון הבגדים שלי ושרשראות הפנטגרם והשלדים נדחקו לקצה מגירת הנוסטלגיה, אך האהבה העמוקה למוזיקה, היא לוז הדברים, נותרה בעינה.

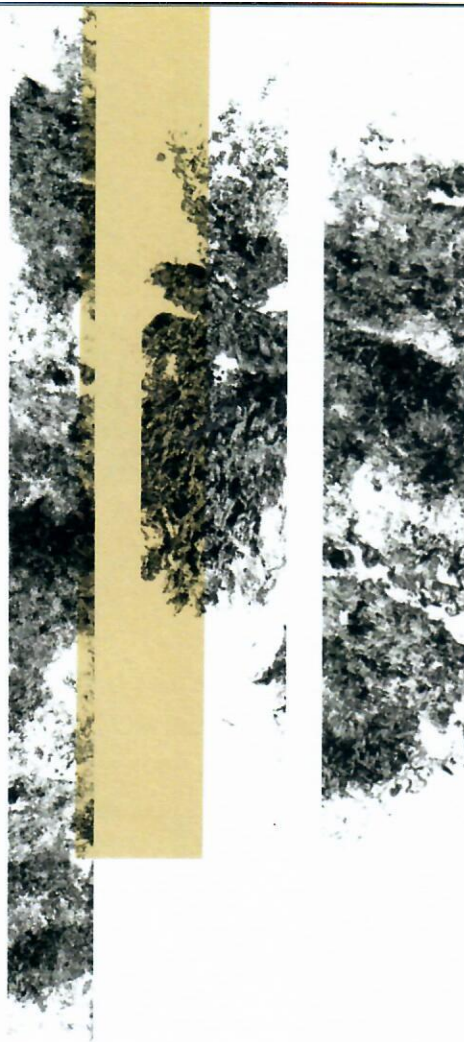
עשרים שנות מטאל נחקקות ברזומה; עת יאה לסיכום ביניים.

אני יודעת, שחדוות הגילוי הראשוני לא תשוב. היעדרה מובן, אך ממשיך להותיר אחריו צער עמום. הצלילים הבועטים אותך למימד אחר, לא יכולים להתהדר באדרת הראשוניות, בפלא הכלוא אי-שם בזמן.

אני יכולה רק להביט בפליאה בקופסת הפלסטיק האוצרת בתוכה את כל הכיסופים והתקווה והערגה של בני תשחורת שלבם מתרונן הרחק מכאן

אני יכולה רק להביט בפליאה בקופסת הפלסטיק האוצרת בתוכה את כל הכיסופים והתקווה והערגה של בני תשחורת שלבם מתרונן הרחק מכאן, כל כאן. חלמתי על האגמים מרובבי הכוכבים של פינלנד, יערות העד של נורבגיה, רכסי ההרים השגיאים של אוסטריה. תפאורה הולמת להלמות גיטרות ולב. כאשר החלום והמציאות נפגשים לפרק זמן מוגבל, הכל מתפקע ועולה על גדותיו; נסיעת הרכבת מווינה לגראץ, בה הגיחו ההרים אל החלון בתזמון מופלא עם הריף המונומנטלי ב- THE TWILIGHT IS MY ROBE. בנסיעה אחרת לטירול ישב לצדי הרפרטואר של DORNENREICH וחזיתי כיצד נוף הופך לצלילים, ולהיפך. פרץ גשם לעגני בקיץ שבדי ואני ממהרת לקפוץ לעומק FUNERAL WEDDING, לפני שייגמר. הזיכרונות לא נמחים בקלות, הם מותכים לתוך החפץ העגול שיתנגן לתוך הנצח. אלו הדברִים שהאדם הצועד לעומק חייו מלקט, מפני שהרגעים בהם זה כל מה שנותר, תכופים מכפי הנדמה.

הזיכרון מסוגל להקפיא נופים, ריחות ולולאות זמן. בהינף מלודיה, הוא משגר אותי למרחב ערטילאי, בו אני המבוגרת נשאבת אל תוך המוזיקה מאוזניה של בת ה-17. זוהי אלכימיה, המעלה את התחושות שנדמה שנשכחו, או נושלו ממקומן ברומו של עולם. רגשות האתמול מתערבבים ברגשות ההווה,

רחשי העולם הם עבורי, בראש ובראשונה, מטאל; הם דרים מעל אהבתי לניאו-פולק ומוזיקה גותית לסוגיה. על כן, התשוקה להפליג ולאתר להקות חדשות כישנות, שמרכולתן תסעיר אותי, לעולם לא נמוגה.

נמהלים לקחת שכולה התבגרות והיסטוריה וקווים מקבילים וליניאריים. כוחה האלסטי של המוזיקה מסוגל להתעלות מעל חוקי הפיזיקה ולהפוך כל שיר למכונת זמן המשגרת אותי בדיוק ובנאמנות במשך שנים אל המקדשים שסומנו במפה הפנימית. כך, למשל, תמיד אשבר ואצטנף למשמע ELEANOR, תמיד אתמלא עוז ויגון עם בוא הפריטות החרישיות של GODS TO THE GODLESS ותמיד אראה לנגד עיניי את פולין של הלילה (ולאו דווקא את פינלנד) כאשר ELEGY יתנגן.

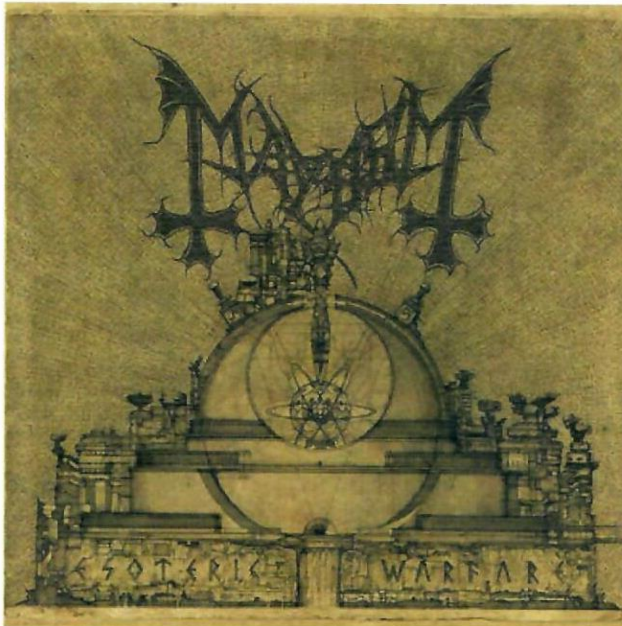
רחשי העולם הם עבורי, בראש ובראשונה, מטאל; הם דרים מעל אהבתי לניאו-פולק ומוזיקה גותית לסוגיה. על כן, התשוקה להפליג ולאתר להקות חדשות כישנות, שמרכולתן תסעיר אותי, לעולם לא נמוגה. גם לא במחצית שנות השלושים, אפופי טרדות היום-יום והאימהות. אותו סער מיוחל אינו מתבסס רק על רגש לבדו, אלא נתלה בדרישה לחדשנות מוזיקלית, כיאה לעמדה האליטיסטית בה המטאל הקיצוני מציב את שוחריו. אולם גם בהיעדר חדשנות, יימצא סיפוק בדמות רגש ומיומנות.

עם זאת, לעתים אני מנסה להתנער מהידיעה המכבידה, הבאה בשנים, כי גם המסעירה בלהקות החדשות לא תוכל לטלטל את לבי, כפי שבצעירותו היטלטל לארבע רוחות השמיים, משתוקק לספוג ולהתעצב. יתכן שעליי לקבל את הדין ולעזבו לנפשו; יתכן שהוא מעדיף לנוח על כיסא הנדנדה שלו, לדגום בזהירות, בין בלוג לבנדקאמפ, אלבום בכורה שנחשב מזהיר או אלבום חדש של להקה שנצצה בדברי הימים. להתענג על ימי הזוהר בהם העולם התגלה חדשות לבקרים ולא לרמוס ניצני תקווה, שפופים ובעלי חיוך מריר, שהזוהר ינץ שוב והשמיים יהיו לברק מכוחם של צלילים.

תוך כדי כתיבת שורות אלו, מתחוור לי כי הדברים שאני תרה אחריהם היום, חופפים במידת-מה לכמיהות נעוריי. החיפוש העצמי לא תם; ביקורים במנוחה ובנחלה ילוו תמידית בצללי סימני השאלה, תהיות ההחמצה ושאר ירקות באושים. אין בי ספק מי ומה אני, אך מקומי בעולם, בחירותיי במסעות השונים והחופפים המרכיבים את נפתולי החיים, לא יהיה חקוק בסלע, כי אם בעננים חולפים.

לבי עודנו נכסף הרחק מכאן; המוזיקה בולמת את הכיסופים לפני שאלו הופכים לתרעלה. ■

סדר כאוטי
לעולם טכנוקראטי

MAYHEM ESOTERIC WARFARE
SEASON OF MIST RECORDS ,2014

MAYHEM קורצה מהחומר ממנו עשויות אגדות. מהיום בו נוסדה ובמשך כל שנות פעילותה, המיתוס שנבנה סביבה ניזון תמיד משמועות, חצאי-אמיתות וגישה פרובוקטיבית שהקצינה עם הזמן, לרוב על חשבון התפוקה המוזיקלית עצמה. אני מניח שמעטים מבין קוראי שורות אלה באמת מתמצאים בהיסטוריה המורכבת של הלהקה ובכל זאת, לא רבים נותנים את הדעת לכך שמיום הקמת הלהקה בשנת 1984, ועד להוצאת אלבומה המלא הראשון (DE MYSTERIIS DOM SATHANAS), ציוני הדרך המרכזיים בהיסטוריה של הלהקה אינם קשורים בשירים והופעות, אלא בעיקר באפיזודות קיצוניות: הקמת "המעגל הפנימי" של סצנת הבלאק הנורווגית (שאחד התחביבים העיקריים של חבריו היה הצתת כנסיות ומעשי ונדליזם אחרים), התאבדותו של הסולן DEAD בשנת 1991, וכמובן – רציחתו של מנהיג ומייסד הלהקה, הגיטריסט EURONYMOUS, על ידי הבסיסט VARG VIKERNES בשנת 1993, זמן קצר לפני צאת האלבום הנ"ל לאוויר העולם.

ומה הייתה האמירה המוזיקלית של להקת המטאל הזו בכל אותן שנים סוערות? קומץ קלטות דמו ומיני אלבום אחד בשם DEATHCRUSH (1987). האווירה הכללית התאפיינה בחספוס, אגרסיביות ואפילו פרימיטיביות – גישה שהייתה בעיני חברי הלהקה התרסה בוטה נגד "המסחור" שאפף אז את המטאל הקיצוני. גישה זו מצאה את ביטויה השלם ב-DE MYSTERIIS... ספק אם ישנם בנמצא עוד אלבומים המעוררים רגשות מנוגדים כל כך בקרב חובבי המוזיקה הקיצונית. וכן, אני מתכוון לאותו ביטוי שבחלקו הוא קלישאה: "LOVE IT OR HATE IT", אך דווקא במקרה הזה לא ניתן למצוא הגדרה אחרת המתארת את היחס כלפיו. אתה עשוי לחשוב שמדובר ביצירת מופת גאונית; אתה עשוי לחשוב שמדובר בקשקוש סתמי ובנאלי. לעולם לא תגיד "זה נחמד, אבל לא בשבילי".

ובכן, לטוב או לרע, MAYHEM היא אגדה, מיתוס. וכדרכם של מיתוסים, היא תמיד הייתה מעין שלם העולה על סכום חלקיו. נגנים באו והלכו (חלקם, כאמור, לבלי שוב), הטכניקה השתנתה עם השנים – ובכל זאת, ועל אף ההשפעה העצומה שהייתה לMAYHEM על עיצוב הבלאק מטאל (מבחינה תוכנית וצורנית כאחד) קשה להצביע על להקת מטאל אחרת ולהגיד: "זה מאוד מזכיר את MAYHEM". והם עדיין כאן, פלא אבולוציוני שמחזיק מעמד 30 שנה. רובנו לא קפצנו מעורנו מרוב התרגשות

כשהתבשרנו על יציאת אלבום חדש, אך אף אחד מאתנו לא נותר אדיש לכך.

מה מציע לנו ESOTERIC WARFARE, שיצא לאחר שבע שנות שתיקה? כאז גם היום: אין כאן יומרה לווירטואוזיות מוזיקלית או לליטוש ושכלול הסאונד. MAYHEM מהלכת על התפר שבין הכאוס הקדמוני, האורגני, הלא-מעובד, לבין העתיד הפוסט-תאיסטי והפוסט-הומאני, בו הגבולות בין הביולוגי לבין המכאני והמלאכותי הולכים ומטשטשים ובני האדם הופכים לאלים שלהם תמיד סגדו. במובן זה ESOTERIC WARFARE ממשיך את הקו המוזיקלי שהתוותה MAYHEM שאחרי EURONYMOUS, קו שמתאים את האמירה המקורית של הבלאק מטאל לעידן הטכנוקראטי. האתיקה הרלטיבִסיטית מחקה לחלוטין את ההפרדה בין "טוב" ל-"רע", בין אלוהים לשטן. כל מערכת מוסרית היא יחסית ותלוית תרבות. לרוע אין שום קיום כשלעצמו והוא מותנה בסטטוס-קוו החברתי הקיים בכל אוכלוסייה אנושית נתונה. אין עוד טעם לסגוד לישות דמיונית מופשטת (וגם יש לציין, אינפנטילית), כאשר מה שניתן לכנותו "רע" מתגלם במעשיו הפוטנציאליים של האדם.

האדם החושב – ההומו סאפיינס – ניחן ביכולת ייחודית להפעיל מניפולציות על הטבע באמצעות כלים שאותם יצר והשימוש הנבון בהם. יכולת זו, שאמנם תרמה להצבתו בראש שרשרת המזון, תפחה לממדים מפלצתיים עד כדי כך, שאנו לא רחוקים מהיום בו הגולם עלול לקום על יוצרו ומכונות חושבות, פרי יצירה אנושית, תשעבדנה את האנושות ותנצלנה אותה לצרכיה. רעיונות אלו נחקרים על ידי להקות מטאל נוספות, כמו ABORYM ו-NEUROTECH, אך בעוד אלה משתמשות בסינתיסייזרים וסמפלרים בכדי להמחיש את המסר, MAYHEM דבקה בתלכיד הקלאסי של תופים-גיטרות-בס-סולן.

לעיל כתבתי על הקו המוזיקלי של הלהקה, אך במידה רבה ניתן לכנותו "קו אנטי-מוזיקלי": האלבום כולו, עליו שורה אווירת אלבום קונספט, מושתת על חומת סאונד מאסיבית המורכבת מריפים ברוטליים ומונוטוניים, המעוטרים מדי פעם במלודיות צורמות ומינימליסטיות. התיפוף הייחודי של HELLHAMMER נותר כשהיה: מהיר, חד ודייקן כרובוט, ובדרך ערטילאית אינו יוצר ניגוד עם הגיטרות המלוכלכות, אלא משלים אותן ונטמע ביניהן בסימביוזה מופלאה. הוסיפו מעל כל אלה את חרחוריו החולניים של הסולן ATTILA CSIHAR, והתוצאה – אטמוספירה אפלה וקודרת, רוויית פרדוקסים: המוזיקה בה בעת אגרסיבית ואמוציונאלית, ממוקדת ומעורפלת, גסה ומלוטשת, ולעולם – בלתי מתפשרת. אין כאן שירים קצביים, המנוניים או קליטים שיגרמו לקהל לדפוק את הראש, ואין כאן קקופוניה מובהקת שתצית אנדרלמוסיה של מעגלי פוגו. לא ניתן לסקור כל שיר בנפרד, משום שאין שום דבר המבדיל שיר אחד ממשנהו. לא ניתן גם להשוות את האלבום הזה לשום דבר אחר, משום שממש לא ניתן למצוא עוד להקת בלאק מטאל כזו שהמוזיקה שלה מזכירה את זו של MAYHEM מודל 2014. ממש כמו MAYHEM עצמה, גם אלבום זה הוא מעין שלם העולה על סכום חלקיו. יצירה קוהרנטית אחת, פסקול לסרט מדע בדיוני דיסטופי ורווי אלימות; אלבום הממשיך באופן מובהק את המוטיב המאפיין את הלהקה בשני אלבומיה הקודמים, CHIMERA ו-ORDO AD CHAO ושוב, באופן פרדוקסאלי, מדובר בהתקדמות תוך כדי צעידה במקום.

הדומיננטיות הברוטאלית של MAYHEM שונה מזו המאפיינת, למשל, את ANAAL NATHRAKH, ומתאפיינת דווקא באינטרוספקציה. המאזין מוצא את עצמו נסחף ומתעמק בנבכי הטירוף הבוקע מהרמקולים או מהאזניות, ומתבונן במידה מסוימת של אימה אל עבר העתיד שאליו מצביעה MAYHEM. לפי ראיון שנערך עם ATTILA, עוסקים תכני האלבום במנגנוני שליטה-מרחוק במחשבות (MIND CONTROL). במה מדובר? האם במזימה ממשלתית מאורגנת ומתוכננת לפרטים, לטשטש את המודעות העצמית של כל אחד מנתיניהם ולהפוך אותם לאוטומטונים צייתנים? או שמא הכוונה כאן היא לתרבות ההמונים הפופולארית, השוטפת את מוחות הציבור השכם והערב במסרי טכניקולור אימתניים, מעודדת צריכה של "תרבות" מזויפת ו"טכנולוגיה" שברובה היא מיותרת בעליל, ומקעקעת את מקוריותו ויופיו של האינדיבידואל לטובת ה"חברה"? ואולי בעתיד כל המלחמות יהיו אזוטריות, כשאת הרובים, התותחים והפצצות יחליפו מסכי פלזמה, סמארטפונים ושעונים חכמים, המכניעים את האדם ללא כל צורך בשפיכת דמו?

אין לדעת. כך או כך, העמימות והדיסטופיות השולטים בכל הם הדם בעורקיה של יצירה נפלאה זו. ■

רשימת הרצועות:

1. WATCHERS
2. PSYWAR
3. TRINITY
4. PANDAEMON
5. MILAB
6. VI.SEC.
7. THRONE OF TIME
8. CORPSE OF CARE
9. POSTHUMAN
10. AION SUNTELIA

אסי משולם. צילום: הילית כדורי

האסתטיקה האפלה: צמיחתה של אלטרנטיבה?

| מאת: יוסף בן עוז

אין המוזיקה עצמה מנגנת כי אם על הנפשות. תכלית קיומה הוא לעורר את הנפש אל דבר מה שאין השכל מיטיב להגדירו ושהוא נקלט היטב רק דרך העיבוד הלא מודע והלא מילולי שלנו. דרך נימי גופנו.

עוד בתחילת דרכו, היה המטאל הקיצוני התפתחות מסקרנת במיוחד של המטאל של ראשית שנות השבעים בבריטניה ומשלל סיבות. אבל במיוחד הוא היה כזה בגלל הבשורה הנפשית שהייתה צרובה בתוכו: הבאת האופל אל קדמת הבימה. עם צמיחתן של הרכבי הת'ראש היותר אפל ומאוחר יותר הדת' מטאל, אפשר לומר כי במבט לאחור ניכר שינוי בכיוון הרוח והדברים החלו לקבל תפנית אל הכיוון הקודר והמקאברי. אלא שהשינוי התחולל כמו ששינויים תמיד נוטים להתחולל: בדרכה הנועזת של המרידה הזוחלת. לא מהפכה כי אם התפתחות. וכך, בהדרגה, יכולת להבחין כיצד צועדת האמנות הזו אל עבר חיבוק חם של אסתטיקת הרוע.

אם בראשיתו של המסע המטאליסטי היה לאמנות הזו את עלה התאנה של העמדה הביקורתית כלפי נוראות החברה כאילו יש כאן מעין 'כסות מוסרית" שתחפה על "ערוות" המשחק האמנותי בתכנים נכלוליים[2], הרי שבמורד הזרם בואכה אמצע ה-80s ותחילת ה-90s – הופיעו כבר על הבמה להקות שכל כולן נסיוב של רוע מזוקק; להקות, המבכרות תכנים בוטים שמצויים היו לחלוטין מחוץ לקונצנזוס המוכר של המוסר האנושי הבסיסי, ואני לא מדבר רק על שטניזם; אני מדבר על הכל: ברבריות, רצח המונים, התאבדות, אונס, התעללות פיזית ומנטאלית, תיאור חי וגרוטסקי של רצחנות אנושית לשם

---

1 הסיפור של היחסים בין מוסר ואמנות הוא מורכב מכדי שנוכל לרדת כאן לעומקו. אצטט רק אמירה מעניינת שֶל אלחנן ניר – משורר ישראלי אפלולי למדי העוסק בתכנים שמגיעים לעיתים קרובות מתוך התהומות השחורים של הנפש ביחד עם היותו ר"מ (דמות רבנית בכירה בישיבה) שאמר פעם על ספרי השירה שלו לכשנשאל לאפלוליותם: "ומי אמר שהאמנות צריכה בכלל לחנך?"

2 ע"ע הבי מטאל, ת'ראש מטאל וחלקים גדולים של הדת' מטאל, שכִּמעט מקיר לקיר ראו עצמם כולם כמחוללי ביקורת חברתית נוקבת, מעין עמדה-מוסרית-נכונה אל מול אנושות שסטתה מן הדרך; אנושות שפוליטיקה ותככנות האפילו על יכולותיה, ו'הנה באנו אנחנו היוצרים לומר את מה שמוסרי ונכון'.

הרצחנות ועוד.

בדיונים המתישים והמחזוריים בדבר לגיטימיותה של האמנות האפלה, זו שאינה עושה נעים אלא שורפת את הפנים, כמעט תמיד ייטענו שמה שנעשה נעשה משיקולים פשוטים של הלם (SHOCK VALUE) ותו לא.

אני נוטה לדחות את הטיעון הזה כטיעון יחידני.

לא שאני סבור שהוא שגוי מיסודו, לא פעם זה חלק גדול מהעניין בלי כל ספק, אלא שאני סבור עם כל זאת שיש שם עומקים מעבר לשיקולים של שעשועי נערים ומשחקי הפחדות. במאמר קודם שלי[3], ליטפתי אך במעט את פני השטח כשניסיתי לגעת במשחק האמנותי עם תכנים מעוררי פלצות. שם, בחרתי להתחקות אחר הנתיב שסללה להקת DEATH IN JUNE בהתנסויות שלה עם חומרים מהאסתטיקה הנאצית הנשזרים אל תוך המוזיקה והאמנות הויזואלית של ההרכב. נקודה מעניינת שהתחבבה עלי בדרך שעשיתי עם ההרכב המסקרן הזה ושלעניות דעתי היא מהותית ליוצרים בפרט ולבני אדם בכלל הייתה להבין שבסופו של דבר: אין מפלט מן הכנות. בני אדם הינם יצורים מורכבים, לא מכונות. מחול השדים הפנימי הוא מאפיין בסיסי של האדם באשר הוא אדם ובמיוחד של יוצר ביחס ליצירתו, ולכן כל יצירה שלנו מכילה בשר מבשרנו ודם מדמנו.

מהטעם הזה אני סבור שהמטאליסטים שהלכו והעמיקו את הנטייה אל מטאל הקיצוני ועיבו את העיסוק האמנותי בְּמְזוּעזע, במבחיל ובמבעית – עשו זאת משום שמשהו בנפש שלהם הזדהה עם זה או לכל הפחות הגיב לזה. הרוע הבסיסי והיסודי מוטבע בנו בין אם נאהב זאת ובין אם לאו, והוא אינו עובר דרך מסנני הטיוח השכלתניים המבקשים להתאמץ ולהתגבר על החיה שבאדם. הוא שם, נמצא בתוכנו, ארי במסתרים, נחשול עכור האורב בחשיכה, והסבלנות מנת חלקו.

אלא שהריבוי ההולך ונערם של האמנות האפלה מעורר שאלה: מה בעצם קרה שחולל את השינוי?

תכיפותה והתעצמותה של היצירה האפלה כמו מעידות עליה שמשהו מאוד מהותי ואפל הבְכִּיר משום שהעת נָכוֹנָה לו והתנאים הבשילו. כיצד היה הדבר שאמנות השוליים המקאברית חדרה אל תוכני המוזיקה המיינסטרימית[4] (לפחות במונחים של תחילת שנות השמונים)? או במילים אחרות: איך עוברת האמנות תהליך הקצנה כה עמוק, מטלטל והדרגתי כאילו הייתה רסקולניקוב של דוסטוייבסקי שלאחר הרצח הולך ובונה בעצמו קומה אפלה של מישהו שהוא איננו מכיר או... אולי הכיר מאז ומתמיד? השאלה צורמת במיוחד לאור העובדה שהמטאל הופיע כבמטה קסם עם שקיעת העידן הפציפסטי במערב – זה שהורגש במלוא חינו בארה"ב של ה-60S, עם המהפכה ההיפית שוחרת השלום והשואפת אל הטבע ואל הרוחניות של דור התקווה הזה, מהפכה שלימים התאדתה אל האוויר העכור שניצח בשתיקה את הקסם הפציפיסטי החולף. לימים, אולי ההתאדות הזו היא שתוליד את אותה המרירות שהיתרגמה לאיטה להתפרצות הגועשת של המוזיקה הכבדה לסוגיה ולגווניה.

בהתבוננות ממעוף הציפור נראה שהתשובה נעוצה בסיפור המכונן של האנושות; והסיפור? הוא סיפור של קטאסטרופה. או ביתר שאת: שתי מלחמות העולם.

ראוי להתחיל מן האמנות:

מבחינה אמנותית ובקליפת אגוז, מתחילת שנות השבעים הורגשה הקצנה בעשיה התרבותית כמעט בכל היבט. צייננו כאן את המטאל כדוגמה אך דומה כי זוהי אך נקודה אחת מיני רבות: הקולנוע, הספרות, השירה וכמעט כל פינה במנעד האמנותי בעולם המערבי שיקפו קריסה תודעתית פנימית עמוקה למדי, עד שקשה היה להתחקות אחר סיבות השורש של השטף, למרות שיחידי סגולה אכן זיהו אותם פה ושם.

ניטשה, היה ללא ספק מן המבשרים החשובים והראשונים של כרוניקת-הקטאקליזם-האנושי הידועה מראש. בכתביו, זיהה ניטשה את קריסת הנצרות באירופה כעובדה מוגמרת ובניגוד לעמדה הפופולרית והנבערת סביב כתביו, ניטשה עצמו

בהתבוננות ממעוף הציפור נראה שהתשובה נעוצה בסיפור המכונן של האנושות; והסיפור? הוא סיפור של קטאסטרופה. או ביתר שאת: שתי מלחמות העולם.

דווקא היה מוטרד מאוד ממנה. לשיטתו האנושות במו ידיה 'הרגה את האלוהים' (דהיינו – החריבה את הדת) אלא שעם החרבת הדת באה גם קריסת המוסר המערבי כולו שכן זה האחרון, תלוי היה ומסובך מאז ומתמיד בכבלי הדת. מסיבה זו צפה ניטשה כי העולם הולך להיכנס לתוך מערבולת של טירוף מערכות אנושי שתעלה לנו במותם של עשרות מיליונים, שכן 'מותו של האלוהים' מוכרח להוביל להתנדנדות הבלתי נמנעת בין שני קטבים שכל אחד מהם הוא אסון בפני עצמו: האחד הוא

3 "להשתוקק להיות נאספים, מפוענחים ונושעים", 24.10.17 (באתר המגזין המקוון).

4 ושלא יהיה ספק: בשנות השמונים והתשעים של המאה ה-20 המטאל הפך לחלוטין למיינסטרים החדש.

הנטייה אל העריצות, והאחר: הנטייה אל הניהיליזם. כך או כך הקטאסטרופה קרובה. רק שישים שנה אחרי תחזיתו הקודרת של ניטשה וכבר החל זרע הפורענות של האכזבה הטוטאלית לחלחל אל תוך היצירות עצמן, חלקן יצירות מופת שרכשו לבבות רבים בעולם.

אחד מעמודי התווך בין היוצרים האלו וללא ספק בין הבולטים שבהם, היה ג׳ורג׳ אורוול, שבערוב ימיו הוליד את הספר האלמותי '1984', שאינו אלא תיאור כמעט-מציאותי ולופת עד להחריד של העולם העתידי ושבתוכו הטמיע את השורה האלמותית של איש החוג הפנימי או׳בראיין ולמעשה אמר דרכו את מה שלימים יודה אורוול שהוא ליבת ההתבוננות שלו עצמו על העולם: "אם רוצה אתה לדמיין את עתיד המין האנושי, דמיין מגף רומס פני אדם, לנצח".

האנושות בשתי מלחמות העולם ובעידן ההידרדרות של האימה הבינלאומית שעקבה להן, חצתה את קו האל-חזור. לא נותרנו עוד אותם האנשים, לא כפרטים ולא כחברה. השינוי הזה חולל בנו זעזוע שהרעיד את אמות הסיפים של העולם כפי שהיכרנו אותו, לשנים קדימה – ולא בכדי. ממדיה של הקטאסטרופה היו מפלצתיים בקנה מידה שטרם ידע האדם. לבד מן הלחימה שהותירה שדות קטל חרוכים, השאירו אחריהן המלחמות עוד מיליונים על מיליונים הרוגים וטבוחים בקרב או בערים ואפילו בְּסֶפֶר, וכן מעשי זוועה מסמרי שיער ורבים מספור עד כי גם תחתיות האופל של ימי קדם בהם הרווה האדם את האדמה בדם אחיו ואחיותיו בכל מיני מעשי טירוף – לא השתוו עוד לממדיה של הטרגדיה המודרנית החדשה והבלתי ניתנת לעיכול הזו. אל נוכח כל זאת, אין מנוס מלהקשיב לטענה ההולכת ומהדהדת בלבבות: 'מי יוכל לערוב לנו שהדת, המוסר והתרבות שחשבנו שריסנו את האדם לכדי יצור היכול לחיות חיים הראויים לחיות אותם, יצליחו להגן עלינו מפני אימתה של הקטאסטרופה? זה הרי כשל כבר פעמיים בעבר...'.

בחלוף השנים, משהבנתי את הנקודה הזו, התחלתי להתבונן אחרת על ההיסטוריה של ההקצנה במטאל. כאבני הפסיפס, החלו חתיכות התצרף להתקבץ לכדי תמונה של ממש ותופעות אנושיות החלו להתחוור אלי במלוא הדרן. משעשעת במיוחד היתה (למשל) הדינמיקה שהתפתחה בשנות השמונים בקרב העילית ההורית והחינוכית של ארה"ב (ה-PMRC וה-PTA) בניסיונם טרוף-הדעת והמתלהם עד להביך להתמודד עם הופעתה של שכבת היוצרים הצעירה של המטאל בכלל ושל הדת' מטאל וזה השטניסטי בתוכו, בפרט. היחס הממסדי מהווה לטעמי מקרה בוחן מסקרן לתופעת התפוררות המוסר הרעוע והאטום תחת פטישי האכזבה: אל מול אצבעות מורות אוטומטיות, אל מול נביבות והתחבאות מאחורי פרגוד שלם

להקות כמו MORBID ANGEL,
DEICIDE, CANNIBAL CORPSE
ורבות אחרות החלו לכתוב, לצייר
ולשיר על התאבדות פולחנית
כעבודת השטן, תליית תינוקות
רכים על חבלים מעל למזבח או
ביתור גופות ואכילתן, ובכלל:
שדות השאננות בערו.

של טיעוני "כי ככה ראוי" –המשיך המטאל בשלו ולא שעה לצווחות המצנזרים: בחלוף ה-70S המכוננים ועם ה-80S-90S החל המטאל להתעסק בגלוי בכל מה שגרוטסקי; תכנים החלו לקבל זווית חייתית במוצהר. לא עוד רק "אדי" של מיידן, השלד בעטיפות של מגהדת' או העטלפים של אוזי מבלאק סאבבאת'; הדברים קיבלו תפנית חדה במיוחד אל המרושע והעיסק הכללי רק הלך והקצין.

להקות כמו MORBID ANGEL, DEICIDE, CANNIBAL CORPSE ורבות אחרות החלו לכתוב, לצייר ולשיר על התאבדות פולחנית כעבודת השטן, תליית תינוקות רכים על חבלים מעל למזבח או ביתור גופות ואכילתן, ובכלל: שדות השאננות בערו. להקות החלו להטמיע את כל מה שמוטרף והזוי בתוך תוכו של המיינסטרים החדש העולה בעולם. זה לא שהאמנות האפלה לא הייתה נוכחת ביצירה האנושית לפנים – הייתה גם הייתה: שייקספיר, ואגנר, האחים אנדרסן ואדגר אלן פו (כדוגמאות שלופות מן השרוול בלבד) הקדימו את המטאל בעשרות ומאות שנים; אבל אלו כולן היו נחלתם של יחידים בעלי נפש פואטית וחיבה מופגנת אל התוכן האפל אפוף-המתיקות והקדום ההוא שרובו עסק ברעיונות שרחוקים היו על פי רוב מהשגה ולכן לא באמת חיללו את מבואות הנפש. מן אפילה אגדתית שכזו, בלתי מציאותית. סרטי האימה הראשונים[5] עסקו באגדות סמי-מדע בדיוני כמו פרנקנשטיין, או כוחות על טבעיים.

לא כן מה שקרה בעולם בשנות השבעים. הזוועה באמנות הפכה לנחלת הכל: מהות המפנה של השנים האלו הייתה הגולמיות והפשטות המבעיתה של הרוע הקרוב אלינו, האינטימי ולכן האכזרי ביותר. לראשונה, החלו להופיע יצירות פופולריות שהאימה שבהן נבנתה ממרכיבים מפלצתיים שלחיי-היומיום הפשוטים, המודרניים והמיידיים היה להציע. השיקוף הזה קיבל

5 אחורה בזמן עד 1910 עם פרנקנשטיין של מרי שלי ואולי עוד לפני כן – הרחק עד 1890 עם סרטים אילמים דוגמת LE MANOIR – DU DIABLE שהוא אולי המפורסם שבהם.

מבע עוצמתי דרך המטאל, שבתורו החל אף הוא לצייר את המקאברי והמפלצתי שבחיים של כולנו. לא עוד ארמונות מלוכה מרוחקים ומפלצות דימיוניות – כי אם אונס, חטיפת אנשים לשם התעללות גסה ונטולת צלם אנוש, ביתור גופות ועוד. לא לחינם הזכרתי קודם את רסקולניקוב: נדמה, כי האמנות עצמה עברה מהפך פנימי ולא ראתה עוד את המקאברי כתכלית הרוע. הייתה זו לא רק הבעת שאט נפש כי אם התחברות לחיתיים ולאפלים שבזרמי המעמקים של כוחות הנפש.

הממסד בארה"ב, אם חוזרים רגע אל דוגמת הפתיחה, כמעט ונסוג בפוריטניות המאפיינת את השנים ההן, לתוך לינץ' לפידים וקלשונים. מבלי משים כמעט וחזרה החברה האמריקאית המבועתת אל ימי הביניים האירופאיים ממש, בנסותה להוקיע מתוכה את הקאדר היוצר הזה פשוט מפאת התפלצותה לנוכח המחזה: איך הם מסוגלים?! מדוע הם עושים זאת?! כיצד זה יכולים צעירים – בנינו ובנותינו! – לבגוד בכל מה שטוב ונכון בחיים, בעניינים שטובתם כה פשוטה ובולטת לעין?

הסלידה הממסדית הייתה כמעט רפלקס פאבלובי, אבל גם מוצדקת מאין כמוה, לפחות לכאורה. וכי ייצופה מחברה המבקשת להיות ראויה להיקרא אנושית שתתן יד להעלאתם של הספונים והמפוייחים שבזוועות התבל אל במות הבידור, מסכי הטלביזיה ומקלטי הרדיו? באינטואיציה ראשונית נדמה שלא, בוודאי שלא.

אולם בעומק הדברים נדמה כי משהו משונה התחולל לנגד עיני העולם: זולת הטפה תפלה, לא היה לממסד טיעון טוב, ואפילו כלשהו; לא היה בידיהם כל טיעון שיכול היה לשכנע מספיק אל נוכח הזעקה שהאמנות החדשה והזוועמת הזו בהביאה בכנפיה. למרבה הפליאה, לבד מן הקריאה הבנאלית כמעט של הממסד המבוהל להתלכדות סביב 'ערכי הכנסיה', באדיקות רבה ומתוך אמוק נפשי, כמעט ולא הייתה שימת לב למתחולל בלבבות צעירים רבים נוכח הדיסאילוזיה הנרקמת והולכת בעולם. המוסר הישן הובך, ונדמה היה שקריסתו קרובה כקריסתו של מגדל-קלפים ברוח מצויה – כמעט היינו מוסיפים: למרבה האכזבה והצער; זאת ועוד: האם לא מתוכו או לכל הפחות על הרקע שלו צמחו הזוועות? מחנות הריכוז ותאי הגזים, הניסויים בבני אדם של מנגלה ויחידה 731 של הצבא היפני, האונס של נאנקינג, פצצות האטום על האקספרימנט המונומנטאלי בהיקפו של הירושימה ונגאסאקי, המלחמה הקרה ועוד התגלויות ברבריות רבות נוספות של ממסד אנושי מעונב וצקצקני בכבודו ובעצמו – האם לא כן הדבר? שאלות אלו, גם אם לא נוסחו במפורש, חרכו כך יש לשער את הקרביים אצל רבים. שאלת הטוב האנושי עמדה במלוא זוהמתה כמו פיל לבן באמצע החדר, מוכחשת עד מבוכה בין אם מִפְּלצות ובין אם מהעדרה של התשובה, למרות שכולם ידעו שהיא שם.

האמנות היא השיקוף הבוטה של האמת הפנימית של היוצרים, וכנראה שיוצרים רבים חשו כבר אז את הקיום כגרוטסקי. העולם המודרני מכזיב והולך, והדור החדש החליט להפנות עורף לכל זה, אלא שהפעם עשה זאת לא עם נרות, אהבה נטולת גבולות ופסטיבלים של אחווה ושלום אלא עם התכנסויות במועדונים חשוכים, התגודדויות סביב יצירות שכל תוכנן אפל היה יותר מן הלילה. אסתטיקה חדשה החלה צומחת, שפלה וגאה בו זמנית, וזחיחות ניבטת מעיניה.

בתהליך זוחל צעדה האמנות מן הספיריטואליות התמימה עד להביך אל חיקו הבלתי מתנחמד של הריאליזם. החליפו הפנטאגרמים את סמלי השלום, ופני הדור הפכו זועמים. וזהו בעצם כל העניין כולו: המעבר הבוטה והאיטי של היצירה האנושית מתקווה ורודה אל ריאליזם צורב, שמגע של עוצמה והתבדלות בקצהו. זהו – כמעט במשפט אחד – כל הקסם של המטאל.

על הרקע הזה, ובתהליך אולי קצת פחות דרמטי אך ללא ספק המשכי, אפשר גם להבין את התפתחותה המאוחרת יותר של האסתטיקה האפלה, זו של המילניום החדש והסרקסטי: מתחילת שנות ה-2000 התחוללה בהדרגה מהפכה נוספת ביצירה המטאליסטית ובמיוחד בבלאק מטאל. הבלאק הפך עשיר יותר, אוונגארדי יותר ומלא חיות. אם לפנים הייתה האסתטיקה של הבלאק נחשבת לכנה יותר ככל שהיא בוטאה באמצעים יותר פרימיטיביים מבחינה מוזיקלית, הרי שעכשיו הרכבים חדשים לחלוטין החלו לאמץ יופי מסוג חדש: היופי שבאופל. התחלת לראות קליגרפיה מושקעת למשעי, אמנות קאלסית כתיאור-פגאני (כמו למשל באלבומיה המאוחרים של ABIGOR, או ביצירותיהן המאוחרות של SCHAMMASCH, AKHLYS ו-BURZUM) ואפילו שילובה של מלודיה מורכבת ומגוונת יותר בבלאק מטאל בכלל (הדוגמה הטובה ביותר היא כנראה BÖLZER, שבמיעוט האינסטרומנטאלי שלהם עושים מוזיקה מלודית ומפעימה אך בה בעת מאוד עוצמתית ואפלה).

מהות המפנה של שנות השבעים הייתה הפשטות המבעיתה של הרוע הקרוב אלינו, האינטימי ולכן האכזרי ביותר. לראשונה, החלו להופיע יצירות שהאימה שבהן נבנתה ממרכיבים מפלצתיים שלחיי-היומיום הפשוטים, המודרניים והמיידיים היה להציע.

בתהליך זוחל צעדה האמנות מן הספיריטואליות התמימה עד להביך אל חיקו הבלתי מתנחמד של הריאליזם. החליפו הפנטאגרמים את סמלי השלום, ופני הדור הפכו זועמים.

אם נוסיף לכל זה את העלייה המעניינת של אסכולת הפוסט-מטאל / פוסט-בלאק ודומיהם, הרי שנקבל תובנה מעניינת: חוט השני השוזר את כל ההשפעות הללו הוא הרצון למזג אל תוך האפלה גם ארגומנטים נוספים, כמו: יופי, עדינות, אהבה, מלכותיות וכיו"ב – לבד מן הרשע הכמעט מתבקש וטריוויאלי.

רצון פנימי לבטא גם את הצדדים הללו של האופל? ייתכן. אם היסטורית נחשב הצד האפל כמעט תמיד כ'יריב' או כ'שטן'[6] (THE ADVERSARY) לכל מה שטוב, המתנגד האולטימטיבי והקשה לכל 'קדושה' או 'טוהר', הנה כי כן חוזים אנחנו בשבירתה של הדיכוטומיה או לפחות בעלייתן של אסתטיקות מורכבות יותר המנסות לערבב או לטשטש את הגבולות.

מה טיבה של שאיפת טשטוש גבולות זו? משהו בליבי אומר לי שיש כאן רצון לערער על זה בדיוק. התפקיד של הרע הקלאסי, הוא התפקיד העתיק שיוחס לצד האפל. אולם אם ההסבר שלנו כאן מחזיק איזושהי רציפות הרי שזה בדיוק העניין: האמנות האפלה מבקשת להתרחק מההתאבנות המאוחרת וחסרת התוחלת של המוסר והדת כמו שהיו עד עתה, כי הם נתפסים ככושלים במשימתם הבסיסית ביותר לשמר את הקיום האנושי. לכן אם מתנגדים, אז עד הסוף: דוחים אף את עצם הזיהוי של האופל עם הרוע כהרס – דוחים את עצם המוסר עצמו אולי אפשר לומר.

כאילו אומרים היו היוצרים אל העולם: אנחנו? הרסניים? התבלבלתם. אנחנו אופוזיציה במלוא מובן המילה. אנחנו החלופה שלכם, המוצא. השחור הוא האור החדש.

התצטרפו גם אתם אלינו? ■

6 שטן כאן אולי במשמעותו המקראית ממש: אויב, מתנגד.

מרי הארורה

עם התחלת העבודה על הוצאת הדפוס הראשון שלנו לאור, יצאנו בהכרזה על תחרות מיוחדת – תחרות TAT-מודע. האתגר של התחרות היה ליצור סיפור קצר, הזוי ומופרע ככל שהדימיון מתיר, העוסק בתמונות הלקוחות ממבחני ה-THEMATIC) TAT APPRECIATION TESTS), כאשר הכותב הנבחר ייזכה לפרסום בדפוס הראשון שלנו. אנו שמחים לבשר על הזוכה בתחרות הסיפור הקצר – TAT-מודע: הסופר **אלון אשתר.**

ראיתי אותה לראשונה על החוף, בעודי מסתתרת מאחורי העצים הנמוכים שניקדו את השביל. היא תמיד צעדה לבדה בשעת בין הערביים, כשהשמש טובעת לאיטה ומתיזה דם זהוב בים. היא לבשה שמלה קלה ואוורירית שנתנו לעיניים לבהות בחזה הלבן והזקוף; וגב שמלתה חשף גו חלק מנקודות חן או צלקות. היא הייתה מלווה במשרתת כפופת גו ומבוגרת ממנה בשני עשורים לפחות, שהחזיקה שמשיה מעל ראשיהן. אפס, הנערה תמיד חמקה ממנה, להוטה לחוש את השמש על עורה, למורת רוחה.

אחזתי בכוח בספר שהבאתי איתי, ושלא הצלחתי לצלוח בו יותר משלושה-ארבעה עמודים מאז הופיעה הצעירה – קירה פורד, זה היה שמה – ולכדה את תשומת לבי. כמה שהייתי רואה להיראות כמוה. להיות כמוה.

עקבתי אחריה מדי יום ביומו, מהיום בו הגיעה לכאן עם משפחתה לבית הקיץ שלהם. בית זה היה מפואר כארמון ומרפסתו נשקה לים, בעוד אני כלואה בבקתה עלובה ומטה ליפול וישנה על מיטה צרה ומעופשת. שהיתי כאן זמן רב – כמעט ארבע שנים – מאז עזבתי את בית הוריי ואת חיי הקודמים. מעולם לא הייתי אישה יפה או חברותית במיוחד. חסר לי הקסם הרענן של בנות גילי, הלומדות לשתות קוקטיילים עם גברים ולעכס בשמלות ערב נוצצות. אני גרתי לי בבקתה נידחת, כשאין כמעט איש שיארח לי לחברה. כמעט.

כעת ידעתי כבר הכל על הנערה – קירה – הודות למעקב היומיומי שלי. ידעתי באיזו שעה היא קמה בבוקר, מה היא אוכלת וכמה זמן לוקח לה לסיים את מזונה, מה טון הדיבור בו היא פונה למשרתים ואיך היא משוחחת עם הוריה. ידעתי איך היא מסתרקת, איך היא טובלת במים, מה צליל צחוקה וכיצד נראה הילוכה החופשי מסנדלים ונעליים. היה חשוב לאסוף כל רסיס מידע לקראת הבאות.

פניתי חזרה לביתי העלוב, לא בלי צביטת חרטה. ליד סלע שהזדקר מול המים כאצבע מתרה עמד כתמיד האיש הגבוה והקירח, שעיניו לבנות כשני ירחים קטנים. הוא קרא "קראק! קראק! קראק!" כמו תמיד, כאילו הוא עורב הלכוד בגוף אדם. השחפים השיבו לו בצוויחות נרגזות או לגלגניות. נטשתי אותו לשיגעונו.

נכנסתי לבקתה, תשושה כל כך שלא טרחתי להצית נר.

מרי הארורה

התעטפתי בשמיכה – הקור בלילה מקפיא עצמות – ולגמתי במשורה מבקבוק הג'ין שגנבתי מחבורת הנוודים שעברה בחוף לפני חמישה לילות.

אז האם הגעת להחלטה, עלמתי? שאל ההוגלופ. הוא ישב על המיטה כהרגלו, עירום ואיבריו מכונסים, כאילו הקור מציק גם לו. הוא לא נהג ללבוש בגדים, אף פעם.

עדיין לא, אמרתי. לקחתי לגימה נוספת.

כדאי שתחליטי, לפני שהגברת תיעלם חזרה לעולם של נשפים מבושמים, אמר ההוגלופ בקול דמוי לחישה ארסית. הוא תמיד נשמע עוקצני, בייחוד עם שפתיו השחורות והשיניים הקטנות שלו, שדמו לאבנים שפסל חידד ברשלנות.

ידעתי שהצדק איתו, אבל טרם אזרתי אומץ בלבי.

מחר אשיב לך בעניין, אמרתי. אני עייפה עכשיו. הוספתי פיהוק ליתר אמינות.

הוא גיחך והפנה אליי את פניו האיומות. עיניו נצצו כשתי גחליליות. הוא היה גרום כאילו לא אכל דבר שנה שלמה, ועורו האפור נצמד לבשרו כמחלה ממארת. הוא נע כפוף תדיר, כאילו אין בו עצמות כלל. אבל חוסן גופני לא היה דרוש לו. היו לו דברים אחרים ששמרו עליו חי.

אז מחר, לחשו השפתיים השחורות.

אינני יודעת כיצד להסביר את עצם מציאותו. אני רק יודעת שהוא היה שם לצדי לילה אחד, כשהקצתי משינה טרופה, ממלמלת בזעם וייסורים לתוך כריתי, חושבת על החיים שלעולם לא יהיו לי, הגברים שלא אפגוש, הארצות שלא אבקר. הייתי אמורה להיבהל מהנוכחות הכחושה שהתגשמה לפתע במחיצתי, אבל חשתי אחרת. איך אבהיר זאת? הוא כמו השן הרקובה שחייבים לגעת בה על אף הכאב, כמו הסדק באגרטל יפהפה, כמו החושך היורד להטביע את טוהר השקיעה.

רב לי בפטפוטים. הגיעה העת לישון.

קמתי ליום נוסף של מעקבים מאומצים, רוויי קנאה, ובעצם - התלבטויות מלוות בפרצי חרדה. הנערה – קירה – שוב יצאה לשוטט עם המשרתת למודת הסבל, טובלת את גופה הצח העטוף תחתונית דקה במים ואוכלת שזיפים טריים שהביאה בסל נצרים קטן. הסתתרתי מאחורי שורת סלעים עבים ומוצקים, סוקרת את גופה בתאוותנות רכושנית. בקרוב ייתם הקיץ, וקירה תסתלק לה חזרה לעולמה הוורוד. ואני אשאר עם בשרי הבלה, שאף גבר אינו מעוניין בו ושותפי היחיד למיטה הוא הוגלופ נוראי.

חזרתי באותו ערב לבקתה, מורטת את שערי היבש והדליל. הגעתי להחלטה.

מחר זה יקרה, אמרתי לו.

מחרררררר, אמר הוא, מושך את המילה לאנחה ארוכה ורעבתנית.

שוב יצאתי לבלוש אחרי הנערה, וקירה לא אכזבה אותי גם הפעם. היא טיילה על החוף, אספה צדפים, שחררה את שערה הבלונדיני-כסוף, לעסה פירות טריים. השמש נצצה מעליה, ורוח קלה בידרה את שולי שמלתה. חיכיתי בקוצר רוח שתיכנס למים, נושכת את שפתיי עד זוב דם. המשרתת הייתה שם גם היא, צל בדמות אדם, שתקנית וחסרת חן.

לבסוף פשטה מעליה הנערה את שמלתה, בשאננות ששמורה לעשירים ולתמימים, ופסעה המימה באנחת עונג. צפיתי בה נעלמת בתוך המים אצבע אחר אצבע, גלים קטנים מתנפצים סביבה ועליה. המתנתי שהמשרתת תנמנם לה בשמש, כשם שנהגה לעשות. ראשה נפל על חזה הדשן והשמשייה נשמטה מידה אל החול. נחרות עזות מילאו עד מהרה את האוויר. התאפקתי שלא לצחוק, יותר מעצבנות מאשר משעשוע. כשהייתי בטוחה שתשומת ליבה של הנערה אינה נתונה למה שמאחוריה, הגחתי מאחורי הסלעים, מיהרתי אל השמלה שנזנחה על החוף וחטפתי אותה בידיים רועדות. הגנבתי מבטים כה וכה, לוודאי שאני לבדי. לא היה איש לבד מאיש העורב, שהמשיך לקרוא "קראק! קראק!" בקול יציב ומטריף דעת.

קברתי את השמלה מאחורי הסלעים, מכסה אותה כמת שנקבר. ואז יצאתי, מעמידה פני אישה שמטיילת לה על החוף, שלווה וחפה מפשע.

היא יצאה מהמים כעבור זמן לא רב, וזעקת שבר בקעה מפיה למראה אובדנה. היא כיסתה את עצמה כמיטב יכולתה – לא היה דבר בינה ובין עירום מוחלט; היום לביש מזלה, בחרה לוותר על התחתונית. התאמצתי להסתיר את התרגשותי. הצגתי את עצמי לפניה בקול מרגיע ונעים, שהתאמנתי עליו רבות קודם לכן; ההוגלופ עזר לי בכך. אמרתי לה שלא ראיתי את בן הבליעל שגזל את שמלתה, אבל שיש לי בגדים בשבילה בבקתתי שאולי יתאימו לה. היא היססה קלות לפני שנענתה לי – היא מעולם לא דיברה עם זרים, יכולתי לראות את ספקותיה משתקפים במבטה – אבל לבסוף נכנעה. היא הייתה תמה וברה, ובנוסף לכך עירומה כליל. לא היו לה ברירות רבות. מהמבט הזעוף ששלחה לעבר המשרתת, שעדיין נחרה בקול, הבנתי שחששתי

וידידי הגרום דאג לתבל אותו מוקדם יותר ב... מה שזה לא יהיה.

היא לגמה מהספל מבלי לחשוב או אפילו להריח; כנראה הייתה צמאה מאוד. לא עבר זמן רב עד שעיניה התגלגלו בחוריהן וראשה נשמט על חזה. נאלצתי לתפוס אותה לפני שתיפול פרקדן על הרצפה העשויה אדמה קשה. סטרתי לה פעם או פעמיים, אבל בעדינות, רק כדי להיות בטוחה. המשקה עשה את שלו.

עכשיו את, אמר ההוגלופ. הוא הגיח מהחושך והצביע על הספל, שעדיין היה חצי מלא.

לקחתי אותו והערתי את שארית המשקה לתוכי. היה לזה טעם מתוק להחליא. גרוני התכווץ, אבל שתיתי הכל.

מה כעת? שאלתי.

סבלנות, לחש. עיניו סרקו את בשרה של הנערה בחמדנות לא פחותה משלי. תני לשיקוי לעשות את שלו.

לא היה לי מה לעשות חוץ מלהמתין. הנחתי את הנערה

לבסוף פשטה מעליה הנערה את שמלתה, בשאננות ששמורה לעשירים ולתמימים, ופסעה המימה באנחת עונג. צפיתי בה נעלמת בתוך המים אצבע אחר אצבע, גלים קטנים מתנפצים סביבה ועליה.

לשווא שתזעיק אותה לעזרה. היא העדיפה לבטוח בזרה מאשר בבת ביתה. כשהאחד שוגה, אחר חוגג, נהגה אמי לומר.

הובלתי אותה לבקתה כשעיניי מושפלות בצניעות מזויפת, ושערה כיסה את פניה וכתפיה בעודה אדומה ממבוכה. לא דיברנו יותר מדי עד שהגענו לבקתה. טרחתי לסדר אותה הבוקר, לפני שתציג בתוכה את כף רגלה המטופחת – לנקות את האבק, לנער את הסדינים. וברור שההוגלופ לא יחשוף את עצמו לנפש התמימה והשוטה הזו.

הבאתי לה כמה מבגדיי הישנים, שנרחצו ויובשו הבוקר – חולצת כפתורים, מכנסיים שחורים וסנדלים שחוקים אך חזקים. לא רציתי שתחשוד שהייתי מוכנה לרגע הזה. היא הודתה לי מקרב לב, ואני התמוגגתי מלשמוע את הקול הענוג הזה מדבר אליי. כיבדתי אותה בשרידי לחם וחריץ גבינה שהעובש רק הוסיף לטעמו. היא אכלה משניהם באומץ רב – בוודאי הייתה רגילה לסעודות פאר ומעדנים כיד המלך. היא הודתה לי שוב ושוב, סמוקה ונרגשת.

שתי קצת מזה, אמרתי והושטתי לה ספל עץ שעתיק היה כמו הבקתה, אם לא יותר ממנה. מזגתי לתוכו קצת מהג'ין שלי,

במיטתי, סידרתי את רגליה וזרועותיה כאם המשכיבה את בתה לשינה. נעצתי בה מבטים חסרי סבלנות, ידי מורטת את שערותיי, ציפורניי חופרות בבשרי. הקול היחיד ששמעתי הוא את נשימותיו החורקניות של ההוגלופ, שדמו לזקן גוסס המנסה לפלוט מילים אחרונות.

זה ארך שעה, לכל היותר, אבל הרגשתי כאילו חלפו מאה שנים. פתאום החל בשרה להתקמט, להאפיר, לדעוך. שערה השחיר, עצמותיה בלטו תחת עורה, שיניה הצהיבו והתעקמו. ובעוד היא מתכערת, התחלתי אני לזהור. צפיתי בהשתוממות נפעמת בעורי הופך חלק ולבן, בשדיי התופחים, בירכיי המתמלאות ומתעגלות. הבטתי בהשתקפותי על בקבוק הג'ין הריק למחצה. התקשיתי להאמין שזו אני. נהייתי, לראשונה בחיי, יפה.

אמרתי לך, אמר ההוגלופ. פניו לא הביעו כל רושם ממראיי החדשים. יצורים כמוהו אינם מכירים תאוות אנושיות מהסוג המענה גברים ונשים.

קירה פורד קיבלה את גופי, ואני – את גופה. ההיפוך הושלם. עתה נותר לי רק לחפור וללבוש את שמלתה, ולצאת להשיג

מרי הארורה

את מקומי בעולמה. הייתי להוטה להתרחק מהמקום הזה.

מה תעשה בה? שאלתי, לא יכולה לרסן את סקרנותי.

ההוגלופ מתח את שפתיו במשהו דמוי גיחוך רחב שהגיע כמעט עד אוזניו. פס דקיק של ריר זלג על סנטרו.

מה שאני תמיד עושה באומללים וביִשי המזל, אמר.

הצטמררתי. עדיף שלא לדעת.

ההוגלופ לא הוסיף דבר ולא טרח להיפרד ממני לשלום, עכשיו משהשיג את מטרתו. הוא משך את גופה הרפוי של קירה-לשעבר אל האפילה ונעלם יחד איתה כהרף עין, כנר שכבה. עטיתי על גופי מעיל ויצאתי לחפש את השמלה שתביאני לעולמי החדש.

איזו טעות! איזו טעות איומה ונוראה!

חייה של אצילה צעירה הם זוועה מהלכת.

הטקסים, הנשפים, המחוות, האירוחים הבלתי פוסקים. הג'נטלמנים לכאורה שרק מחפשים לשלוח יד תחת שמלתך, השפמים המחניקים, המקטרות המצחינות! אין לי רגע אחד לנשום, להיות בחברת עצמי. משרתות מלוות אותי לכל מקום כטפילות בדמות אדם. עליי ללעוס כיאות ולדבר בלשון נקייה ומוקפדת ולתת לקוד קידות ולצחוק מהלצות שבשום עולם נורמלי לא היו מצחיקות מאן דהוא. עליי לפגוש אנשים שאינני מתעניינת בהם, לשאול לשלום בתם ובנם ואחיינם וסבתם והשד יודע מי עוד, לשנן אילנות יוחסין ולהקשיב ללהגיהם הטרחניים והמאוסים.

ואף גרוע מכך – אני בהריון. שידכו אותי לגבר גבוה, חינני ויפה תואר – אך כל מעלותיו כלפי חוץ בלבד. זהו יצור מרוכז בעצמו באופן מבחיל, המחבב יותר מכל ציד שועלים ושתייה לשוכרה הנוהג בי כאילו הייתי ילדה קטנה וקרתנית. ואני מוכרחה להמשיך ולהעמיד פנים, כי כך מכירים אותי כולם – לא כמרי חסרת הבית, שחלקה את מיטתה עם יצור בלהות תככן, אלא כקירה פורד הנאווה, הצייתנית והעולצת. לאיזה מין כלא איום השלכתי את עצמי, בטיפשותי?

בלילות אני מתפללת בדמעות שקטות (שלא להעיר את הגבר הישן לצדי ונשימותיו כבדות מאלכוהול וחלומות רטובים), שההוגלופ יחזור וישיב אותי לחיי הקודמים. לבקתה שלא יכולתי לתאר לעצמי גורל נחות ממנה, לבדידות שמילאה את כל יומי וכל מחשבותיי. והנה עתה אני נשואה לאדם שאני מתעבת בכל נימי ישותי ועתידה להביא לעולם יצור שאין לי כל חפץ בקיומו.

אני מניחה יד על בטני הנפוחה, הפועמת כלב שני, ומייחלת שלא בן אנוש יפרוץ משם, אלא הוגלופ גרום וזוויתי, כעור ונתעב, נכון למלא את משאלותיי החדשות. ■

עינבר קסבי

מהותו המזוכיסטית
של הנויז

KADAVER HYPOTHERMIASMA
FALL OF NATURE RECORDS ,2017

| **מאת יובל לוי**

כל אחד יכול לעשות HARSH NOISE. מה הבעיה לדחוף רעשים מלאי דיסטורשן וחסרי משמעות, לצלם חתול דרוס כעטיפה ופתאום, כבמטה קסם: אלבום? זה ז'אנר שדורש מיון סבלני וזהיר בתוך הרים של אלבומי זבל בעלי עטיפות מלאות זוועה, על מנת למצוא את הדברים הטובים. מסיבה זו, מזה זמן מה אני פונה לנויז מהסוג הרואה את יצירותיו כדבר יותר אומנותי, כגון MERZBOW ו-NURSE WITH WOUND, שמציעים חוויה יותר מדיטטיבית או מלנכולית.

אבל האלבום HYPOTHERMIASMA של KADAVER קצת עשה לי בית ספר בעניין הזה. עבודה זו היא ללא כל ספק אחת הפנינים המיוחדות הספונות במעמקים העכורים של האינטרנט, והוא היה לי להארה חדשה בז'אנר ההארש-נויז האלים. אני חושב שהשינוי שהתחולל בי התרחש הודות לכך שהבנתי שאותה אלימות רועשת היא ז'אנר שונה לחלוטין משאר סוגי הנויז, והיחס אליו מוכרח להשתנות בהתאם.

אני בין אלו המאמינים שתפקידה של מוזיקה היא לעורר בנו רגשות: מוכרים, זרים ואפילו בדיוניים. KADAVER לימד אותי את מהותו האמתית של ההארש-נויז: אומנות המתארת רגש פרימיטיבי וחשוב במיוחד, שאף אמנות אחרת לא היטיבה לתאר כך מעולם. לא מדובר כאן בחרדה, כפי שנטיתי לחשוב, אלא בדבר מה אחר המוביל אליה: כאב פיזי.

HYPOTHERMIASMA הוא אלבום חריף. לא בגלל שהוא מוגזם, אלא יותר כי הוא מתחכם. האלבום משכיל להעביר את המסר בדרך די נדירה: לא יהיה פה כאב המתעורר ממשחקים מפתיעים של ווליום ולא מצווחות מכשירים דמיוניים. הרעשים מורכבים כאן באלגנטיות, בבנייה חכמה תוך הבנה עמוקה ומרשעת בפסיכואקוסטיקה. ניכר כי הוא הרכיב אותם בסבלנות וירד לפרטי פרטים בידיעה מוחלטת מהי השפעתם הפסיכולוגית עלינו. האלבום כולל מונולוגים קולעים המשולבים עם טקסטים מעורפלים ולא ברורים, שהדמיון המעוות שלנו משלים בהם את החסר, וגם כמה רעיונות אמנותיים מסקרנים: חלקם מכניסים אותך לנעלי אדם הגוסס בייסוּרים (או שמא הוא בכלל צוחק תוך כדי?) וחלקם האחר... ובכן? לו הייתי אדם מאמין נדמה לי שלא הייתי יוצא מהם כאותו האדם שהייתי כשעמדתי בפתחם.

אמונה או לא, המסע האישי שלי דרך האלבום צפן בחובו הפתעות מעניינות למדי. אלו השפיעו אפילו על השרירים הלא רצוניים שבגופי: רגע אחד מתקשה לנשום ובאחר הנה ראשי עלי סחרחר. בשלב מסוים הופיע כתם שחור והתרחב אל מול

עיני השמאלית עד שנעלם כלעומת שבא. כאבים מלאכותיים משונים הופיעו ונעלמו באזורים מאוד ספציפיים בחלל הראש. במחשבה ראשונה נראה כי כל אלו אינם אלא סימנים של התקף חרדה, אולם במקרה הזה היה נדמה שהדברים עמוקים הרבה יותר מכך. מאז אותה שמיעה מכוננת, כל אימת שאני שומע אלבום זה בהאזנה חוזרת, אני תוהה מה עוד KADAVER זורע לי שם.

ככל שאתה צולל אל המעמקים הרועשים, המציאות מתערפלת עליך. דמיין עצמך עירום בחדר קר וחשוך לחלוטין, כבול לדבר מה מסתורי. אינך יודע מתי יהלום בך הכאב הבא. כמה זה יכאב? והיכן? ובכלל: במנעד גווני הכאב האינסופי, באיזה גוון הוא יהיה?

התענוג האמיתי הוא שאין לך מושג כמה זמן זה עוד ימשך (הבחירה, אגב, להסתיר את זמני המקטעים בעמוד ה-BANDCAMP היא מבריקה). ובעת שאתה מתחנן למנוחה, אתה מבין פתאום שהדבר היחידי שכובל אותך הוא רצונך. הכאב ממלא את החיים והחרדה מתוקה מאין כמוה. אינך נמלט מן התמיהה: מה הטעם? האם לא ייתכן שאתה פשוט אדם מת ושמה שאתה שומע עכשיו הוא רימות האוכלות לך את המוח? לעתים כמעט ונדמה שאכן כך הוא המצב.

ברגעים הנדירים שאני נהנה מאלבומים בסגנון הזה, אני מוצא עצמי תוהה: הנאה זו של ההארש-נויז - מה טיבה? האם זו ההנאה שבהתעללות העצמית, תהא זו התעללות מכל סיבה שלא תהא? או שמא במהותה אין היא אלא ההנאה הנשאבת מן התמונות העולות בראשנו: לעג לחייהם חסרי המשמעות של אחרים; לעג המתגלה באסוציאציות אישיות מעוותות ועשירות בדמיון, מעין ויזואליזציה של הרעשים (בהשראת הקטע POPCORPSE)? כך או כך אין זה משנה באמת. בכל אחד ואחד מאיתנו חי מזוכיסט-סדיסט שמקומו נסתר מעיננו אך נוכחותו בתוכנו עזה כמו עינוי. אלבום שכזה מזמין אותך להניח בצד את חומת המגננה של הצביעות ולהעיז וליהנות מן האלבום.

פלא נוסף הוא שהדבר הזה אפילו גורם לך לזוז! אולי זה מקרי, אבל בשלב מסויים הבנתי שהאזנה תוך כדי תנועה "הרמונית" לצלילי קטעים מסוימים באלבום מכפילה את ההנאה, ממש כמו בז'אנרים אחרים. רק אל תקראו לזה לרקוד... אלא אם, כמובן: לעלות באש נחשב כריקוד.

כבר מההתחלה שומעים שהאלבום מיוחד במינו. מיד לאחר דיאלוג קצר וקולע, הטירוף המזוכיסטי מקפיא את נשמת המאזין ומטביע אותו כמעט מיד במים העמוקים. צמרמורת בלתי מוסברת ועשירה בריגושים ותענוגות כובשת כל חלקה שפויה.

בעיני, השיא של האלבום מגיע בקטע 23 SHADES OF DECOMPOSITION. זהו קטע מעניין הנפתח במונולוגים מעורפלים, ממשיך לקטע מקהלתי משונה המתעמם לאטו אל תוך פוגרום נפשי שנדמה כי הוא נמשך לנצח.

ברגעים הנדירים שאני נהנה מאלבומים בסגנון הזה, אני מוצא עצמי תוהה: הנאה זו של ההארש-נויז - מה טיבה? האם זו ההנאה שבהתעללות העצמית, תהא זו התעללות מכל סיבה שלא תהא?

הקטע החותם את האלבום נקרא PINK SABBATH, שם שכבר מעורר בי חיבה יתרה, אולי בגלל שהצבע הורוד הוא נועז ורועש בעיניים, ובעבורי מסמל את כל מה שמופרע וסוריאליסטי. מאוד ייתכן גם שזה בכלל נובע מאסוציאציה אישית לעבודותיה של הציירת השוודית MIA M KIL, (במיוחד הגלריה שלה MY PINK HELL) שהאסתטיקה המאפיינת את יצירותיה מתאימה לסוגי הנויז הקיצוניים בצורה כמעט מושלמת. הקטע הזה סוגר את האלבום בצורה מפתיעה: מאוד נעימה לאוזן ובה בעת כואבת לנשמה יותר מכל קטע אחר באלבום.

בוחר אני לעצור כאן את שטף הדימום ולא להמשיך עוד. אני חושב שלתאר יותר ממה שכבר חשפתי רק עלול להרוס חוויה ייחודית. אם מוכרחים סיכומים, אז רק אומר שהאלבום הזה הוא בהחלט לא בשביל כולם, אך העינוי המוצע בו נהדר. בין אם אתם אוהבים הארש-נויז ובין אם לאו, האלבום הזה מומלץ. הוא חוויתי, מוטרף ומכאיב כאחד, ובתום כל הכאב והחרדה ש-HYPOTHERMIASMA יעביר בגופכם, אני מבטיח שתצאו עם חיוך ענק.

שמעתם את האלבום מספיק פעמים ונמאס לכם? עכשיו באזניות. עיצמו עיניים חזק: העולם מתפורר אל תוככם. ■

רשימת הרצועות:

1. TORMENT TREATMENT
2. POPCORPSE
3. SELF-INFLICTED DECAPITATION
4. INFANTOPHILE OBSTETRICIAN
5. 23 SHADES OF DECOMPOSITION
6. MARUTA
7. PINK SABBATH

לֹא מוֹתַר נועה ארצי

יולי 2008

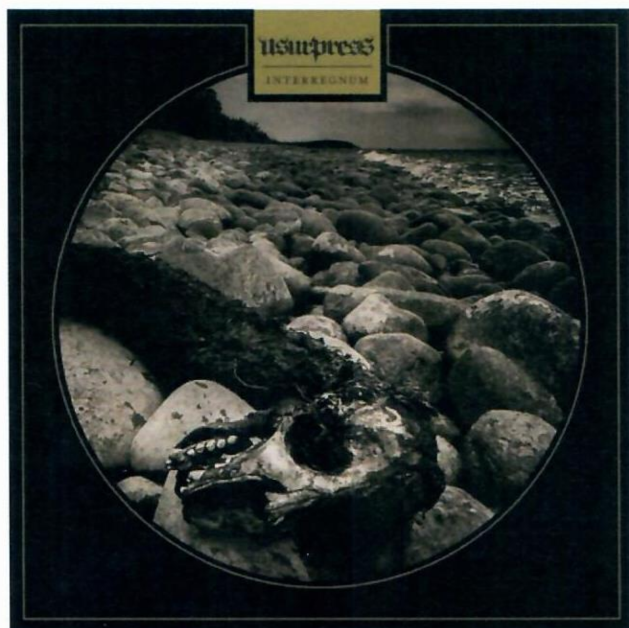
לֹא מוֹתַר הָאָדָם
מִן הַשֶּׁרֶץ
אָרוּר
בִּתְבוּנָה
שֶׁאֶל צַעַר
תִּפְקַח אֶת עֵינָיו
וּבְצַעַר
יֵלֵךְ עַל אַדְמַת גַּן נָעוּל –
אָבוּד לְעֵינָיו כְּחֲלוֹם מוּל הָאוֹר,
לַחֲלֹף לְלֹא שׁוּב
אֶל הַיָּד הַחוֹבֶקֶת –
מִפִּרְיָהּ תִּפְקַח עֵין הַבָּא אַחֲרָיו –
שֶׁצָּמַח מִבָּשָׂר אֲשֶׁר קָץ מִכָּל צַעַר
בּוֹ הִכָּה עֵץ אָרוּר
שְׁחוֹר רָמְחֵי שָׁרָשָׁיו –
בְּזֶה הֶעָיֵף מִמִּרְדָּף נְדוּדִים,
וְיָדָיו כְּשָׁנִים
מִכְּאֵב הַבְּרִיאָה

46

אסי משולם. צילום: הילית כדורי

ולמלעיזים-
לא תהיה תקווה

USURPRESS INTERREGNUM
AGONIA RECORDS ,2018

| מאת חיים דרישנר

ולמלעיזים – לא תהיה תקווה.
אומרים עלינו שאנו תלושים, לא מחוברים לחיים, נטולי בסיס-אם, נעים ונדים, מקוטבים, חסרי כישורי-חיים, חסרי כישורים חברתיים, חסרי חיים. אומרים עלינו שלבנו מושחר, שקומתנו שפופה, שאין ביכולתנו ליצור מגע או להביט בעיניו של הזולת. אומרים עלינו שאין אנו יודעים לשקר, שאיננו תקינים-פוליטית ושאנו אומרים תמיד את האמת, בכל מחיר. אומרים עלינו שאת המחיר אנו מוכנים לשלם, גם אם התשלום כואב. אומרים עלינו שאנו מוזרים, לחלוטין לא מודעים לעצמנו או לקודים חברתיים; קודי לבוש, קודי אופנה, איננו מעודכנים במילה האחרונה או במגמות עולמיות. אומרים עלינו שאנו תקועים בעבר, לבושים כמו סמרטוטים, נראים כמו סחבות ומאזינים לרעש.
אומרים עלינו, וצודקים.
הכל נכון, כמעט מדויק, והכל מבחירה.
המטאל, למרות הנסיונות האינסופיים של השחרת פניו, יוצא למתקפת-נגד, לא נגד המלעיזים – הם אינם מעניינים אותו – אלא כריאקציה טעונה במוטיבציה פנימית שמגמתה היא

מת ונולד מחדש אלף פעמים, ובכל פעם שהוא עולה כמו הפניקס מתהומות הנשייה, הוא מגיע רעב יותר, פראי יותר, זועם יותר וחכם הרבה יותר. הוא מדביק אותנו בחוכמה זו ומזניק אותנו כבדרך קפיצה קוונטית אל עבר משהו שהוא גדול יותר מאיתנו, ממה שהננו כעת, גדול יותר ובעל רעב שאינו יודע שובע.

האינטלקט, ובכינון חיציה המשוחים באליקסיר הנעורים השמור רק לילדי המטאל הנצחיים (או כאלה שחווים על בסיס יומי תסביך פיטר פן) אל ליבותנו (המושחרים לכאורה), המטאל יוצר בדרכו השקטה (כן, כן, השקטה!) אב-טיפוס אנושי חדש המסוכנרן עמו אבולוציונית; עם אותו המטאל שהפך, ברבות השנים, לחיית-טרף מתוחכמת וחכמה יותר מכל המלעיזים גם

יחד, אלה המצטופפים כעדר חסר-תקנה בין קירותיו של כלא החיים הבנאליים והקטנים שלהם, בעוד שאנו גדלים עם כל משב של רוח-קדים מתכתית חדשה-ישנה המאתגרת ומעצימה אותנו לא רק ביולוגית, אלא גם, ובעיקר, אינטלקטואלית.

המטאל מת? הא!

המטאל מת כבר אלף פעמים.

מת ונולד מחדש אלף פעמים, ובכל פעם שהוא עולה כמו הפניקס מתהומות הנשייה, הוא מגיע רעב יותר, פראי יותר, זועם יותר וחכם הרבה יותר. הוא מדביק אותנו בחוכמה זו ומזניק אותנו כבדרך קפיצה קוונטית אל עבר משהו שהוא גדול יותר מאיתנו, ממה שהננו כעת, גדול יותר ובעל רעב שאינו יודע שובע. הוא גורם לנו לגדול רוחנית ותודעתית, הוא גדול מהחיים והוא – החיים, על כל משמעויותיהם.

קחו למשל את INTERREGNUM של USURPRESS; אלבום שכל כולו חוויה רוחנית שאין מי שלא יישתדרג לאחר חוויית ההאזנה לאלבום הזה. הלהקה השבדית הזו, שאינה מוכרת יחסית, בעיקרו של דבר לקחה את החיים, והלחינה אותם. זה אלבום המטאל הכי טוב שתשמעו השנה, ומחציתו בכלל אינו מטאל. USURPRESS כותבים מוזיקה דרמתית, עוצמתית להפליא, טעונה בפסימיות וחידלון שקשה לתאר, כזו שרוכבת על כל ספקטרום הרגשות – מלבד שמחה. הברוטליות, הכאב, שיברון הלב, הבדידות, האופטימיות המיותמת שמעזה להרים ראשה לשבריר שנייה, חוסר-צדק וחוסר-היגיון, כל אלה מגולמים ומוטמעים בקפלי שמלתה המורבידית של USURPRESS, להקה שנולדה מאפרו של המטאל שקדם לה, שמת ונולד מחדש עם הופעת להקה זו, להקה שכמעט מגדירה מחדש את גבולות הז'אנר ועושה אותו מרתק.

INTERREGNUM הוא אלבום מטאל למתקדמים; הוא כל כך שונה, שהוא כמעט קשה לעיכול, למרות שעבדכם הנאמן התאהב בו מהרגע הראשון.

USURPRESS כותבים ומנגנים מעין שילוב של דת' מטאל פרימורדיאלי, קטעים שקטים בהם הסולן חצי-מדקלם, קטעים שקטים בהם הוא מאפשר לעדינים שבקולות האנושיים לצאת מגרונו המגוון, מקצבי ג'ז ופרוגרסיב רוק (אבל אשכרה פרוגרסיב, לא חרטא פרוגרסיב!), עטופים בהפקה גדולה מהחיים המאפשרת ללהקה להשמע כמו משהו קולוסאלי שנופל מן השמיים ומביא לכדורנו הכחול והנורא רק חוסר-תוחלת. הלהקה משתמשת באפקטים המאפשרים לגיטרות לעתים להשמע כמו אלה של VIRUS-ו CODE, שתי להקות המנגנות רוק-חצי-מטאלי עם איזכורים ונגיעות של VED BUENS ENDE ושל להקות פורצות דרך כמותה, שניגנו מטאל הזוי, רוחני בעליל, מתקדם להפליא וכזה שהקדים את זמנו בלפחות עשרים שנים, מאז יצא לאוויר העולם WRITTEN IN WATERS המופלא שלהם.

בפעם הקודמת שהמטאל מת וקם לתחייה זה קרה כש-AMORPHIS שחררו לאוויר העולם את ELEGY. לא תפסנו אז את הקטע עם הסולן בעל הקול המוזר, המאנפף הזה, ה'לחלוטין-לא-מטאלי' הזה שכאילו קלקל לנו את המסיבה, אך יחד איתו הלהקה הפיחה רוח חדשה במטאל המאובק שהיה קיים עד הקלטת אלבום זה, ולמרות שאין באמת אלבום אחד שהקים לתחייה את המטאל הישן, נוכחנו לדעת שמטאל יכול להיות מוזיקה כל-כך גדולה מהחיים, עד שהוא דוחף אותנו להיות גדולים מהחיים.

ובכן, אם להסתכן בלהשמע פדגוגי מעט: המטאל המופלא הזה הופך אותנו לאנשים טובים יותר – מעטים, אך טובים יותר. אלבומים כמו INTERREGNUM ו-ELEGY הופכים לך את הבטן; הם מקיאים עליך את הכאב הטמון בחובם, הם מעיפים אותך אל מעבר לקשת בענן, ומטיחים אותך חזק באדמה.

עם מתופף מעולם מוזיקת הג'ז, סולן אימתני ורחב-יריעה, בס נוכח להפליא ודומיננטי ומלודיות מרהיבות ועם זאת: כאלה שפועם בליבן לב של עובדי-אדמה, חוטבי עצים ושואבי-מים, השבדים הללו כאילו פירקו את המטאל וחיברו אותו מחדש ושידרגו אותו לכדי אלבום שכל כולו יופי ועוצמה שקשה להכיל; כולו עוינות וכאב ורצון עז להמיר את דתנו הארצית לכדי משהו שהוא גדול יותר ונאצל יותר. INTERREGNUM הוא הגלגול החדש של המטאל הישן, והוא עוין יותר, חד-אבחנה יותר, פסימי וכועס יותר מכל מי שקדם לו. זהו אלבום לאנשים החושבים, אלה שתופסים מעצמם יחידי-סגולה שמגיע להם לגעת באחד המופעים המרהיבים והשלמים ביותר שאמנות טהורה כמו מוזיקת מטאל יכולה להעניק לאלה הראויים לכך.

ולמלעיזים – לא תהיה תקווה. ■

רשימת הרצועות:

1. A PLACE IN THE PANTHEON
2. INTERREGNUM
3. IN BOOKS WITHOUT PAGES
4. LATE IN THE 11TH HOUR
5. SHIPS OF BLACK GLASS (I: SHARDS, II: BLACK ECHO)
6. THE IRON GATES WILL MELT
7. THE VAGRANT HARLOT

אַתְּ סוֹלַחַת

יוסף בן עוז

כ״ד אייר תשע״ה | 13.5.2015

לִפְעָמִים

כְּשֶׁהַמִּקְלָחוֹת נִגְמָרוֹת

וְהַכֵּלִים בַּכִּיּוֹר

וְהַנְּשָׁמוֹת מִטָּהֲרוֹת בְּמִטּוֹתֵיהֶן

וְאַתְּ נוֹתֶנֶת עֵינַיִם עֲיֵפוֹת

אֲנִי כּוֹנֵס אֶת הַנְּשִׁימוֹת שֶׁלִּי

לְתוֹךְ שְׁתִיקָה אַחַת

שֶׁאֵין לָהּ תְּשׁוּבָה שֶׁאוּכַל לִחְיוֹת מִמֶּנָּה

עַל אֵיךְ זֶה שֶׁאַתְּ סוֹלַחַת לִי

כָּל יוֹם מְחָדָשׁ

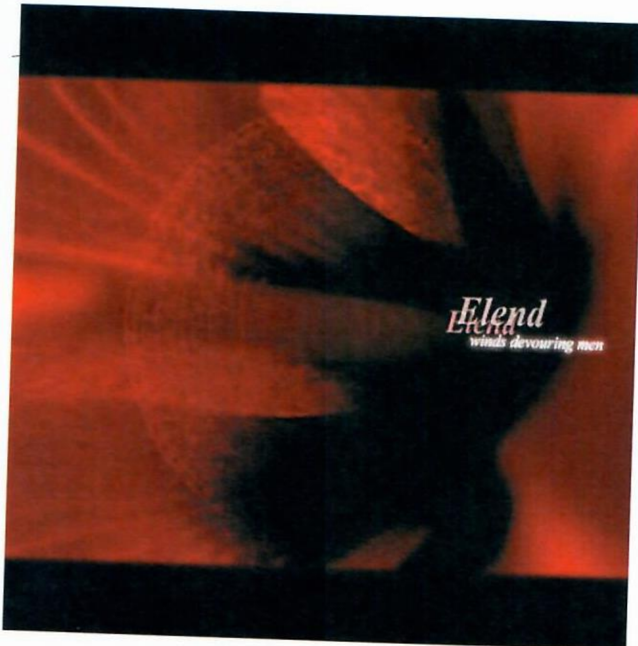
עַל שֶׁגָּזַלְתִּי

מִמֵּךְ

אֶת הַחֶדְוָה

לאחוז את חבל הקוסמוס
בשני קצותיו

ELEND WINDS DEVOURING MEN
HOLY RECORDS / PROPHECY PRODUCTIONS, 2003

| מאת נופר ברטשניידר-שטרצר

מה רוחש מעבר לגבולות המוכרים לאדם? היכן שמילים אוזלות והמראות מתעמעמים ככל שהדמיון מתעייף. נוכל להציע תשובות, תפישות עולם ומשאלות, אך יתכן ש-ELEND מציעה את מה שעלינו לזכור: החזון הוא הדבר היחיד שחשוב – מתוכו מהבהב החלום.

עשויה אני לגלות ספקנות כלפי מספרם הבלתי-נתפש של כל אותם דברים הנמצאים מהעבר האחר, אולם אין בי ספק ש-ELEND נמצאת שם. המונח הזה, ELEND, הוא ביטויה המובהק של האמנות במובנה הטהור ביותר – תיעוד מסעו של האדם הארצי ובן החלוף, לגעת בנשגב ובאלמוות. עבורי, ELEND מיתרגמת למילים החקוקות בסלעי נוף האדם – אמנות, אמת. ואולי מילים אחרות – נצח, כנות ואנושיות. מילים אלו אינן אלא גששים בדרכם אל תהומות הנפש.

האמנות של ELEND היא התגלמותו המודרנית של אודיסאוס, אותו לא פגשתי באופן כה אינטימי טרם הצצתי בצוהר שנפתח אליי בדמות האלבום המדובר; מעולם לא ביקרתי ביוון העתיקה, לא צנחתי אל כור המצרף ולא רקדתי תחת עיניו העצומות של גן העדן. לא עד שמצאתי את האמנות של ELEND והמימד החדש בתוכו התהוותה. האזנה לה משמעה לעטות חיים חדשים; WINDS DEVOURING MEN מזכך את החוויה הזו.

אפשר לברוח מהקושי ולמנות מילים-שמות-עצם-תיאורים שיהיו למסגרת: מוזיקה קלאסית וניאו-קלאסית, מיתולוגיה, אמביינט, פואטיקה, ליטורגיקה, נויז, בארוק ושאר ירקות. לגופו של עניין, כולם נטולי משמעות עבור מי שלא חצה את ים האש. ELEND תוביל את המאזין הקשוב, שלבו ומוחו פתוחים, אל מסע לתוך הנצח ונפתוליו. יציאה למסע, כל מסע, דורשת אומץ, כך גם במקרה דנן; כמו במעבר דרך המראה ב"הסיפור שאינו נגמר". המחשבות הנבנות עם כל צעד ושעל, לא רק קלישאות כגון 'חיינו הם מסע', מסרבות להתאדות, מתעקשות להתנחל. הווה אומר – כולנו אודיסאוס. כולנו שֹועטים בתוך ערבות נודעות יותר ופחות, ואולי נרצה לצרף ידיד, שותף, מדריך עיוור: הרוחות טורפות האדם, מושרות על-ידי קולו המנחם של רנאוד טשירנר, זעקותיו המיוסרות של איסקנדר חסנאווי, הסופרן השמיימי של נטלי ברבארי והמקהלה השותקת, תזכורת מתמדת לנוכחות הטרגדיה.

ELEND עושה שימוש במתודות עתיקות ונושנות כדי להאיר

אפשר לברוח מהקושי ולמנות מילים, שמות-עצם או תיאורים שיהיו למסגרת: מוזיקה קלאסית וניאו-קלאסית, מיתולוגיה, אמביינט, פואטיקה, ליטורגיקה, נויז, בארוק ושאר ירקות. לגופו של עניין, כולם נטולי משמעות עבור מי שלא חצה את ים האש. ELEND תוביל את המאזין הקשוב, שלבו ומוחו פתוחים, אל מסע לתוך הנצח ונפתוליו.

את חיינו האורבניים בעומק המודרנה. החיים בלב הפוליס לא מונעים מאיתנו לנסות ולהגיע אל הנשגב. ELEND היא הסולם. במסע הנדון ישנן תלאות רבות מספור; סבל אלוהי, כגון כמיהה צורבת, תשוקה עזה שקשה לשאתה, סירנות מענות וירחים מתנודדים. עם זאת, בינות לרגעי נפולת הנפש, אנו נתקלים בשמחות קטנות: ההכרה בכך שהיוצא למסע הינו מלח שזה עתה נולד, להביט בהשתאות כיצד מגע הופך לחיבוק, היכולת לחלום גם כאשר אנו הריסות חרבות תחת גשם זועף ודוקר.

עוד נפגוש בבלבול וראשנו יסתחרר מתהיות; האם עלינו להזיל דמעה לנוכח הכרזה נוגה ונוקשה בדבר היעלמות האושר? האם נוכל להתנחם בידיעה כי לא נצליח להימלט מחיבוק שבריריו של ידיד, שותף, של מדריך עיוור? יתכן שכל התשובות תתגלנה בסוף, עם בוא הנקודה והרחק ממרחבי הפסיק. ELEND לא יעניקו לנו את מתנת הסוף, את התענוג המפוקפק בו יד נשמטת מיד.

האמנות משנה חיים, כך גם האמת. היא אוחזת בחוזקה בלב ובמוח ומסרבת להרפות. אני מהרהרת לעתים באלבום ומדרונותיו כאשר אני מגיחה מהמיטה לאורו של יום חדש. אני חושבת על המסעות המקועקעים בשירים וכיצד, והיכן, צעדתי עמם לאורך השנים. אילו עצות יעניק לי הפעם? מה תשאג קרן היער ומה ישירו הכינורות? בכל יום, תשובה אחרת נוצרת בשמה של דת השחר החדש.

ELEND אינה מנגנת מטאל, כפי שזוהי אינה סקירה מן המניין, אלא הערכה של הלהקה והאלבום. אולם ישנו קשר עבות: ELEND מפרקת ובונה, משלחת רגשות רבי עוצמה מהסוג שדר לרוב בקרב אומת המיתרים הכבדים. יתכן שכתיבת סקירה מוזיקלית שגרתית לא תצליח להכיל את נפח האלבום, אולי מפני שמדובר ביותר ממוזיקה, מדובר בהכל וכל דבר. כאנשי יוון בשעתם, היוצרים הכנים מאחורי השם (המיתרגם מגרמנית ל"עליבות", למרבה החיוכים המתעקלים) מניחים לפנינו קופסאות ובהן סודות – עיניים רעילות, אוקיינוסים של אושר, אלים המחליפים מכתבים ונוסעים מלאי גחמות. כל מי שקיווה לשמוע את אורפיאוס מנגן שוב ובה בעת לבהות עמוק אל בטן היופי, כדאי שיאמץ אל לבו את מתנת הארגמן הזו. לאורך רחובות העצב המשתרכים, היא תהיה לכתף ולמאור עיניו של מדריך ישיש.

ככלות הכל, זוהי הוכחה שחלומותינו טרם שחקו אותנו. ■

רשימת הרצועות:

1. THE POISONOUS EYE
2. WORN OUT WITH DREAMS
3. CHARIS
4. UNDER WAR-BROKEN TREES
5. AWAY FROM BARREN STARS
6. WINDS DEVOURING MEN
7. VISION IS ALL THAT MATTERS
8. THE NEWBORN SAILOR
9. THE PLAIN MASKS OF DAYLIGHT
10. A STAGGERING MOON
11. SILENT SLUMBER: A GOD THAT BREEDS PESTILENCE

עינבר קסבי

חלקי מלאכים בפורמלדהיד

| מאת חיים דרישנר

הא, אצל ג'ואל פיטר ויתקין אנשים הם דווקא מונוכרומטיים; היכן שהם נפתחים, נחתכים, הם פורטרטים. יפים וגאים במערומי כיעורם, הדקדנס המתוק שבהם, צחנת פורמלדהיד שימור האיברים הממלא את חדר הסטודיו הגדול של היהודי המומר הזה; ג'ואל, פיטר, ויתקין.

ויתקין גרם לשינוי תודעתי אצלי, בתחילת שנות התשעים, במה שהיה עבורי אירוע מכונן: עברתי במקרה ליד מוזיאון חיפה בו הוצגה באותו זמן תערוכת צילומיו ונמכרו ספרי עבודותיו המוצגות בתערוכה. רכשתי את הספר; או-אז הבנתי סוף-סוף שזה בסדר שאני כזה, כל השנים, כיוון שיש עוד כמה כאלה, ועוד כאלה המציגים בתערוכה במוזיאון מיינסטרים, רחמנא ליצלן!

הבנתי שלהתבונן במכוער ולראות את היפה; להתפלש בביבים ויזואליים, רעיוניים, אסתטיים; להיות מוקסם מהדקדנטיות, מההתפוררות, מחוסר השלמות המשווע – הם צורה של משיכה אל השלמות, רק מהצד האחר שלה: מכוער הוא יפה, שמן הוא רזה, מושלם הוא פגוע, רעוע הוא עילאי, מת הוא חי, מצחין הוא שאנל 5 ואדום הוא אפור. זה מה שלימד אותי ג.פ. ויתקין, או נכון יותר לומר – אישש אצלי.

ויתקין עוסק ראשית לכל באמנות, גרידא. אלא מהי? זו אמנות שאיש מלבדו לא רוצה לדשדש בה, כאילו מן הפחד שהריקבון האנושי הזה יידבק גם בם – בעוסקים במלאכה – כמו אותו מהנדס מים שחוזר מיום עבודה במתקן טיהור השפכים, מריח כולו מחרא וגם לאחר שלוש מקלחות בזו אחר זו לא מצליח להיפטר מהצחנה.

נסו אתם לצלם איברים אנושיים נטולי גוף וחסרי חיים מלבד אלה אותם מעניק להם ויתקין בסצנות הדוממות שלו. נסו אתם לביים אנשים קטועי איברים, בעלי מימדים גרוטסקיים; אנשי פיל, אנשי זבוב, אנדרוגינוסים, טרנס-סקסואלים, טרנסווסטיטים, טרנס-אנושיים, טרנס-חייתיים, בני-כלאיים ושוכני ביבים ומערות; בעלי גיבנות, בעלי אוזניים עצומות, מעוותים בכל דרך וצורה אפשרית, שולי החברה, שולי האנושות עצמה.

נסו אתם, בדקו היטב איזה ריח נדבק לגופכם בסופו של יום, כמה מקלחות תצטרכו אתם לעבור על מנת לסלקו...

עבודותיו של ויתקין אינן אופנסיביות, אין בהן שמץ של זלזול או התנשאות כלפי האובייקטים שלו. לחלקם זה כלל אינו משנה, אגב – הם מתים, אבל אלה החיים, מתייחס אליהם ויתקין

"Everybody is a book of blood, wherever we're opened- we're red."

Clive Barker, Books of Blood

בכמעט כבוד מלכים; הוא מביים אותם ומדמה אותם לנפילים, מלאכים יפים שנפלו וירדו מגדולתם ואולי מנכסיהם, כמו אותה עבודה לה הוא קרא 'אישה, פעם ציפור', בה מצולמת מגבה דמות נשית בריאת בשר, נוצות מעטות תלויות על קרקפתה הקירחת, את גבה מעטרות שתי צלקות עמוקות באותם מקומות בהם, כביכול, היו כנפיים שנתלשו ממנה; הוא עוטף אותם בסצנות בעלות אסתטיקה נדירה – והכל בשחור, לבן והרבה, הרבה אפור...

את עבודותיו של ויתקין ניתן לתלות על קירו של כמעט כל סלון, כמעט כל עבודה. צילומיו אינם פורנוגרפיים, אינם פוגעים במצולמים או במתבונן וחלקם אפילו מלאי הומור, לעתים על ידי הומאג' אבסורדי ליצירות קלאסיות כלשהן (ונוס של בוטיצ'לי, עאלב, לדוגמא). חלק מעבודותיו הוא אף מכנה בשמות לחלוטין לא מתאימים ואירוניים, באופן מודע ומחושב.

אצל ויתקין לעולם לא תדע אם האובייקט שמולך הוא מניפולציה טכנית-טכנולוגית, אחיזת עיניים וטריקים של צלמים, איפור והצגה או הדבר האמיתי, למרות שחלק ממשתתפי סצנות הצילום שלו הנם כה מעוותים וגרוטסקיים על-אמת, שהיינו רוצים לקוות שזה בכאילו, שאין בני-אנוש כאלה בעולם; שאלה הם 'דברים' שלא היו צריכים להיות ועדיף לדמיינם או לחשוב עליהם ככאלה שאינם. האדם עצום העיניים התפור תפירה כירורגית גסה מבטנו עד לגרונו, האם חי הוא או מת? האנדרוגינוס היפהפה ההוא, האם הפאלוס התלוי באזור חלציו הנו אמיתי או הדבקה? והאם הגיבנת הנוראית שעל גב האישה האומללה (כביכול), האם זו גיבנתה או פאה?

לעתים ויתקין משחק עם הצופים, כפי שאומנים דגולים כמו דאלי היו משתעשעים עם צופיהם; מכניס אשליה ותעתועי-עיניים לעבודותיו, אלא שכאן, גבירותיי ורבותיי, אלה החיים במלוא כאבם המתוק, המר, הבלתי נתפס. בעבודתו 'אישה על שולחן' נראית אישה שפניה מוסתרים במסכה ובצדודית, ישובה על מן דרגש עגול, כזה שמשתמשים בו פסנתרנים. היא ישובה עליו עירומה, מקופלת רגליים – או שלא? משהו מוזר בצילום הזה – ופתאום הצופה מבין: אין לה כלל רגליים, היא קטועת גפיים תחתונות מעל הברכיים, וכל מה שהצופה רואה הוא שני גדמים המופנים אליו, כאילו מתגרים בו ובמוחו המתעתע בו והוא מתקשה להבין, לעכל. אז הצופה חווה הלם רגעי, אלם, שוק...

או בעבודתו המינימליסטית המופלאה PORTRAIT AS A VANITE שוב מופיעה דמות חסרת זהות מינית מוגדרת, יפה, חלקה, אסטטית, לא-גבר-לא-אישה, איבר מין זכרי קטן בין רגליה החלקות והעירומות והיא נשענת עם ידה האחת על גולגולת אנושית. משהו נורא מתעתע ומציק בעין ישנו בסצנה הלכאורה נורא פשוטה הזו. משהו לא שלם, משהו שהמוח אינו יכול לקבלו. הדמות הענוגה הזו חסרה יד שלמה מהכתף ומטה. כאילו שידה מוסתרת על ידי וילון או קיר או כל דבר אחר שיכול להסתיר יד אלא שאין כל דבר מוחשי שיסתיר אותה בצילום, היד פשוט איננה, פשוטו כמשמעו. אתה רוצה לצעוק ולומר שזו מניפולציה, שאין דבר כזה, ואני אומר לך: יש דבר כזה, ועוד איך, סמוך על ג'ואל פיטר ויתקין שידאג להזכיר לך זאת שוב ושוב.

האובייקטים של ויתקין גאים, ראשית לכל. לפחות אלה מביניהם שרוח חיים בם. הם לא נראים מסכנים, לא נראים סובלים, אבלים וחפויי ראש. ראשם זקור, גוום זקוף והם כאילו תוקעים אצבע משולשת, וירטואלית, בפני הצופה וכמו אומרים: כן, כאלה אנחנו, אנו ה'אחרים', זהו יופיינו, זוהי חדוותנו, זו מתנת האל לנו; אנו חיים עם זה, מסתדרים עם מה שיש, פאקינג הסתדר גם אתה!

אני חושב שויתקין בסך הכל מעניק לכולנו מתנה שערכה לא יסולא בפז: אני חושב שהוא מאפשר לנו לבחון את עצמנו, חיינו ושלמות גופינו ולהעריך כל פיסת עור שנמצאת במקומה, כל עצם שצורתה מושלמת, כל גפה מגפינו, כל תא מהווייתנו הפיזית והבלתי מוערכת בעליל. כן, כזה הוא ג'ואל פיטר ויתקין – נשמה טובה. ■

האלבומים הנשכחים של הבלאק מטאל
פנינים מפויחות בתוך השלג

מאת אלון בלאו

SETHERIAL A HAIL TO THE FACELESS ANGELS
SELF-RELEASED ,1994

SETHERIAL היא מאותן להקות שהגיחו מהאנדרגראונד השבדי והיכו גלים בסצנת הבלאק הסקנדינבית של שנות ה-90, כאשר יצירות מאוחרות יותר שלה כמו NORD המופתי, LORDS OF THE NIGHTREALM ו-HELL ETERNAL המהירים והאגרסיביים יותר, השיגו להם הכרה מסוימת בסצנת הבלאק של התקופה; אבל, עבורי? הדמו הראשון של הלהקה מ-1994 שיצא על-גבי קלטת בהוצאה עצמית הוא היהלום האמיתי הטמון בעפר; בבחינת אותם אוצרות חבויים שלא זכו כמעט להכרה.

אסכם בפשטות: מדובר בבלאק מטאל נפלא ורווי כישרון, מאד מינימליסטי וגולמי מצד אחד (כיאה לעבודת דמו מאותן השנים), אך בה בעת גדוש מלודיה שבדית תשתיתית כמעט, שינויי קצב וירטואוזיים ואווירתיות אפלה, כאשר ניצני הגאונות של הלהקה ששנתיים מאוחר יותר יקבלו צורה סופית זקופת קומה ומחוצפת ביצירת המופת שלהם NORD, עוד ניכרים היטב.

אל תתבלבלו: האייטם הזה הוא פריט אספנים סופר-נדיר שמעולם לא יצא על-גבי דיסק, הגם שלמרבה המזל למחפשים שבינינו – הוא נכלל במלואו במסגרת האוסף FROM THE ANCIENT RUINS מ-2003.

רשימת הרצועות:

1. OBSCURUM (INTRO)
2. A HAIL TO THE FACELESS ANGELS
3. THE REBORN DARKNESS
4. AS A SHADOW
5. THE ANCIENT SPHERE
6. DREAMS OF SADNESS (OUTRO)

JUDAS ISCARIOT THY DYING LIGHT
MORIBUND RECORDS ,1996

האלבום THY DYING LIGHT הוא מתקפת הבלאק מטאל השניה במספר של JUDAS ISCARIOT, שהגיח אל אוויר העולם לזרוע בו מלחמה עוד ב-1996. אם תורשה לי מילה אישית בעניינו של זה: מדובר באלבום ששמור עבורו אצלי מקום מיוחד, בשל היותו האלבום הראשון של הפרויקט שנתקלתי בו במהלך שיטוטיי האינסופיים באתרי הבלאק המחתרתיים, בימים הבראשיתיים ההם של סוף שנות ה-90; תקופה בה האינטרנט עוד היה כמפלצת הזו שאך הבכירה אל העולם וטרם הכירה את עוצמתה, והוא לכד את תשומת לבי כמעט מיד.

כפרויקט הסולו של AKHENATEN, דמות בולטת בסצנת הבלאק האמריקאית של שנות ה-90, היה JUDAS ISCARIOT הרכב שמראשית דרכו ביסס עצמו ככזה המעלה על נס את הסצנה הנורבגית הישנה – או ליתר דיוק – את DARKTHRONE.

ואכן, לטוב ולמוטב: THY DYING LIGHT נשמע כהמשך טבעי לטרילוגיה המיתולוגית של DARKTHRONE, כשהשפעות של אלבומים כמו TRANSYLVANIAN HUNGER ו-UNDER A FUNERAL MOON ניכרות היטב בקווי המתאר של היצירה. האופי הרפיטטיבי האופייני ל-DARKTHRONE מזדקר כמו שיח קוצני מכל פינה פה: גיהינומי, מהפנט, אך גם מהול במהירות וכאוטיות שנדמה כאילו היו שאובים ישירות מ-PURE HOLOCAUST, אפילו קורטוב מובחן של השפעה של BURZUM נוכח, במיוחד בשירים האיטיים ומלאי היגון באלבום.

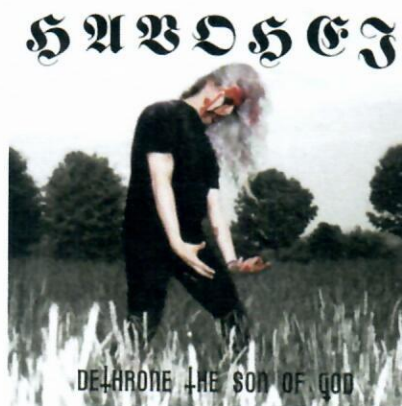
לפרקים, האלבום נשמע כסובל מהפרעה דו-קוטבית, כאשר לצד מספר שירים מהירים ומלאי אינטנסיביות ניתן למצוא גם שירים איטיים ואפיים יותר, כמעט לוחכים את הקווים של הבלאק הדיפרסיבי. זוהי עבודה אווירתית המעוררת את רגשותיו של החורף הצפוני ש-AKHENATEN מיטיב לייצר באמצעות הסאונד האפל והקר, כר פורה לביטויו הנכון של תצרף הריפים הקודרים ומלאי התוגה. הליריקה הפילוסופית-ניהיליסטית משהו מוסיפה אף היא נופך משלה לאלבום ומעניקה בכך ממד נוסף של עומק המשתלב במבנה הכללי שהאלבום יוצק.

THY DYING LIGHT הוא מיצג מופלא של בלאק א-לה-DARKTHRONE - שורשי, מינימליסטי וקפוא, הלוכד בצורה מרשימה את רוח התקופה באמצעות מהילה של כל האלמנטים הבולטים של הסצנה הנורבגית אל תוך אלבום אחד. למרות שלא מדובר באלבום הטוב ביותר של הפרויקט (הא! לנצח! לנצח תיוותר שירת הברבור ב-האלבום ב-ה"א הידיעה: TO EMBRACE THE CORPSES BLEEDING מ-2002), עדיין מדובר בפיסה משובחת במיוחד של בלאק מטאל קר, מרושע וניהיליסטי, המהווה את אחד משיאיה של סצנת הבלאק של שנות ה-90.

רשימת הרצועות:

1. BUT ETERNALS BEHELD HIS VAST FORESTS...
2. HIS ETERNAL LIFE, LIKE A DREAM WAS OBLITERATED...
3. HELPLESS IT LAY, LIKE A WORM IN HIS FROZEN TRACK...
4. BEHOLD, OUR RACE OF UNSTOPPABLE GENIUS...
5. FROM HIS WOVEN DARKNESS ABOVE...
6. WRITHING UPON THE WIND OF MYSTIC PHILOSOPHY AND DREAMS...
7. THEY SAW HIS PALE VISAGE EMERGE FROM THE DARKNESS....
8. THY DYING LIGHT AND DESOLATE DARKNESS...
9. ARISE, MY LORD OF INFERNAL WISDOM...

HAVOHEJ DETHRONE THE SON OF GOD
CANDLELIGHT RECORDS ,1993

את זר הסקירות המפויח הזה, הייתי מעוניין לסיים בצלילה של ממש אל תוך אחד מן החלקים החשוכים והעמוקים ביותר של התהום המחתרתית:

HAVOHEJ נתחיל במקור כפרויקט-צד של אחת מהדמויות החשובות בסצנת המטאל הקיצוני המחתרתית של ארצות-הברית של סוף שנות ה-80 ותחילת שנות ה-90, הלא הוא PAUL LEDNEY, חבר להקת PROFANATICA, ואחד ממייסדיה של אחת מעמודי התווך האגדיים של הדת' מטאל, INCANTATION.

כאשר החלה סצנת הבלאק מטאל האמריקאית ללבוש צורה, בעת בה להקות כמו PROFANATICA ו-VON החלו לשחרר חומרים

ראשוניים בראשית שנות ה-90, היה ברור למדי כי מדובר בסוגת מטאל קיצוני ייחודית משהו, השונה בגישתה מהסצנה הסקנדינבית המקבילה של אותן שנים, שהביאה אל קדמת הבמה התבוננות אחרת וייחודית על התמיהה הנצחית: מהו בעצם הבלאק מטאל? כיצד אמורה אמנות זו להישמע?

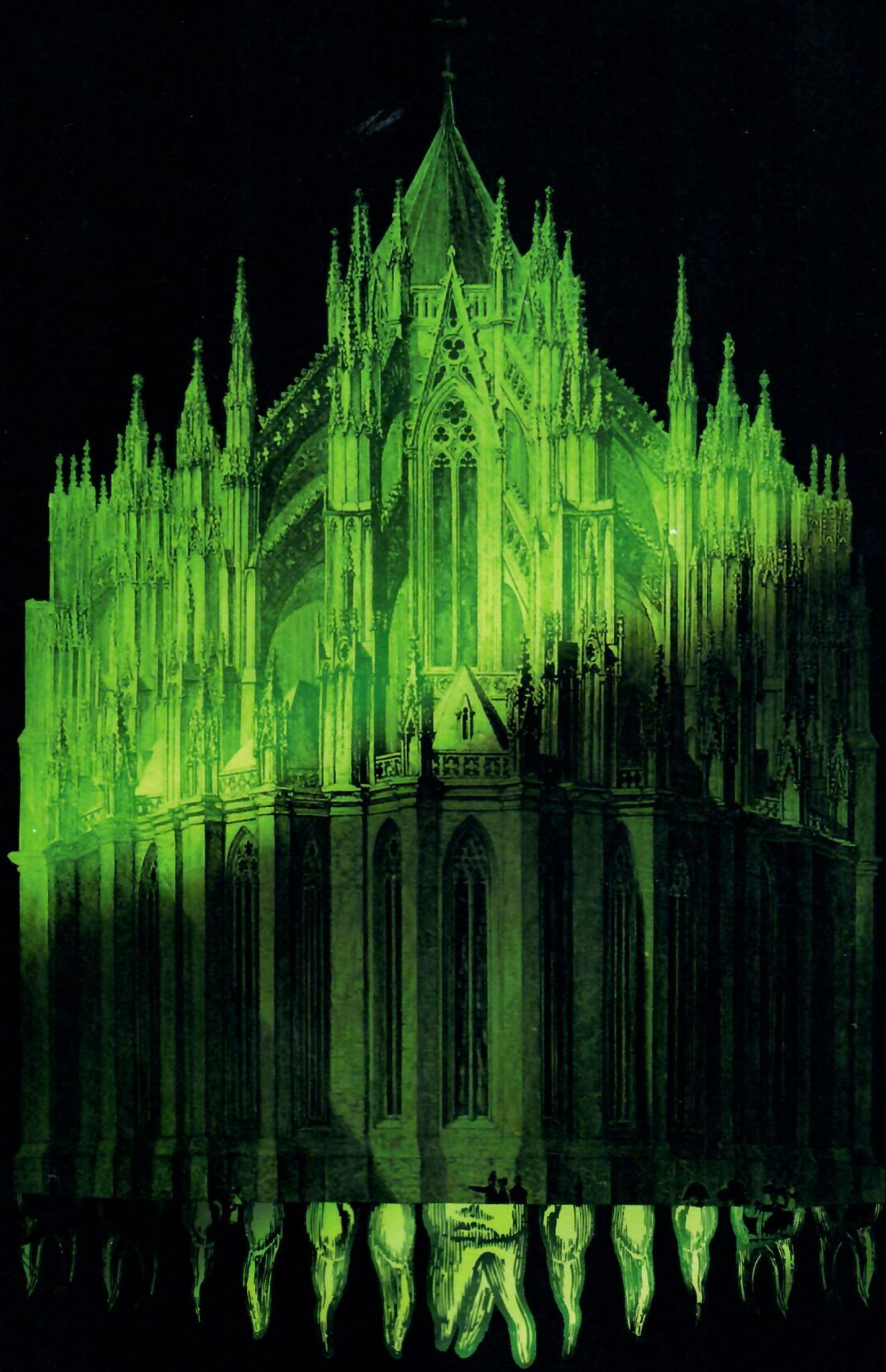
בעקבות התפרקותה הזמנית של PROFANATICA הצליח LEDNEY להתפנות להקמת הפרויקט הזה, והאלבום שבנידון כלל בעיקר חומרים ישנים של להקת המקור שזכו לעיבוד מחודש.

DETHRONE THE SON OF GOD, שיצא ב-1993, בחסות כנפיה של CANDLELIGHT, אחת מחברות התקליטים שהניעו את המטאל הקיצוני, האיכותיות והזכורות לטובה כמעט לכל מטאליסט מזדקן שכיתת רגליים לחנויות הדיסקים פה ושם, היה ונותר אחד מהאלבומים המטונפים, הברבריים ובלי ספק גם מהמשמעותיים שסצנת הבלאק מטאל המחתרתית ניפקה מימיה. באלבום זה המשיכו HAVOHEJ את הקו שהותווה עוד ב-PROFANATICA בעבודותיהם המוקדמות, כאשר מבחינת הסאונד וסגנון הריפים שואבים השפעה מלהקות WAR BLACK METAL חלוציות כמו SARCOFAGO ו-BLASPHEMY; כלומר, ילדים - אנחנו מדברים כאן על בלאק גיהינומי ומהביל שמשלב אלמנטים מסוימים של דת' מטאל ויוצר חוויית מלחמה דוקרנית למגע ומרתיעה מלהתקרב, ואולי, דווקא בגלל כל האמור: מושכת עד לבלי די.

האלבום כולל סט מתפצפץ במוח של 15 המנוני משטמה קצרים בני דקה או שתיים ולא יותר, ברוטאליים ומהירים; לרוב חפים מכל מורכבות מיוחדת, כשאת הטון כאן נותן קולו האימתני ונוטף השטנה של LEDNEY (שום תצוגה ווקאלית מהתקופה האמורה לא השכילה להשיג את הרמות האלו של החולניות – באחריות), המנגן על כל הכלים ומחוזק בגיטריסט PROFANATICA כנגן סשן. הליריקה ישירה עד כאב, כיאה לרוח הכללית של האלבום. לא תמצאו כאן מזמורים בנורבגית או שירי שבח ליערות קפואים, לא ערגת בני הצפון אל ימי אבותיהם הנועזים והאליליים, כלום מכל זה; רק נר אחד הונח למרגלותיה של היצירה הזו: תיעוב מוחלט כלפי הנצרות וניאוץ קודשיה, הוא החרב הדוקרת את כל המסע הקצרצר בן הכמעט חצי שעה של האלבום הזה לכל אורכו ומהדהד אל תוך הגוף. האלבום הזה מומלץ לכל נשמות האנדרגראונד השרופות באשר הן ולכל חובבי המוזיקה הקיצונית למיניהם. כל המעפיל אל הדבר הזה, סופו שיספוג אל תוך קרביו סערת טירוף המבקשת להעלות על נס את החיה שבאדם; עיסה מדממת ומבחילה של בלאק מטאל ניהיליסטי ורקוב עד לשד עצמותיו המתגלם באחת מצורותיו היותר ישירות, פרימיטיביות, ובהמיות שאי פעם זכו לעלות כהקלטה. ישנן פעמים שבמבט לאחור אתה מבין, שהייחודיות של העבודות הוולגריות באמת איננה דווקא האיכות המוזיקלית הקונקרטית שלהן, אלא הנועזות שבה הן ריסקו את גבולות הזכוכית של המחתרת בהגיען רחוק יותר מאדמת המלחמה בה הלכו קודמיהן. במובן הנ"ל – DETHRONE THE SON OF GOD של HAVOHEJ היא ללא ספק יצירה מכוננת. ■

רשימת הרצועות:

1. SPILLING HOLY BLOOD
2. FINAL HOUR OF CHRIST
3. WEEPING IN HEAVEN
4. I AROSE, PART 1
5. I AROSE, PART 2
6. HEAVENLY FATHER
7. ONCE REMOVED SAVIOR
8. RAPING OF ANGELS, PART 1
9. RAPING OF ANGELS, PART 2.
10. THE KING OF THE JEWS
11. BEHOLD THE PRINCE OF PEACE
12. HOLY BLOOD HOLY GRAIL
13. FUCKING OF SACRED ASSHOLES
14. NAZARENE DECOMPOSING
15. DETHRONE THE SON OF GOD

עינבר קסבי

עינבר קסבי